

SKAT

19. oktober 2006

Rapport

SKAT Hovedcenter
Østbanegade 123
2100 København Ø

Indsats
Indsatsplanlægning
og
Indsats II

SKATs kontrolindsats mod den illegale handel med øl og mineralvand

Rapporten kombinerer resultatet af SKATs kontrolindsats med en spørgeskemaundersøgelse af danskernes indkøb samt udviklingen i provenuets til at foretage en analyse af omfanget af illegal handel med øl og mineralvand. Der kan det seneste år konstateres en faldende gennemsnitlig træfprocent ved et stigende antal kontroller. Samtidig er andelen af danskere, der kender til udsalgssteder, som sælger illegale øl og mineralvand, faldet. Endelig er provenuets fra mineralvandsafgiften begyndt at stige fra 2006, hvilket kan afspejle en øget efterrettelighed.

Indholdsfortegnelse

INLEDNING	3
1. SAMMENFATNING.....	4
2. BESLAGLÆGGELSER VED PANTKONTROLAKTIONER	6
2.1 UDVIKLINGEN I DET MÅNEDS- OG OMRÅDEWISE TRÆF	7
2.2 UDVIKLINGEN I TRÆF VED OPFØLGENDE KONTROLBESØG	10
2.3 UDVIKLINGEN I TRÆF OG REGULERINGSBELØB VED ”ALMINDELIGE” KONTROLLER.....	15
2.4 RESSOURCEFORBRUG VED PANTKONTROLLER OG ”ALMINDELIGE” KONTROLLER.....	17
3. SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE AF DANSKERNES KØB	19
3.1 UNDERSØGELSENS GENNEMFØRELSE	19
3.2 KØB AF ILLEGALE ØL OG SODAVAND	20
3.3 KØB AF LEGALE ØL OG SODAVAND	26
4. UDVIKLINGEN I PROVENUET FRA MINERALVANDSAFGIFTEN	28
4.1 BEREGNET SALG UD FRA PROVENUET AF MINERALVANDSAFGIFTEN	28
4.2 EFTERSPØRGSLEN EFTER AFGIFTSPLIGTIG MINERALVAND	30
4.3 GRÆNSEHANDEL MED MINERALVAND IFØLGE SKATTEMINISTERIET	31
5. ILLEGAL HANDEL I DANSK GENPÅFYLDELIG EMBALLAGE?	33
5.1 LISTESALGET FOR RELEVANTE PRODUCENTER OG ENGROSHANDLERE STIGER	34
5.2 DANSK EKSPORT AF MINERALVAND ER STIGENDE.....	36
5.3 GODTGØRELSE AF MINERALVANDSAFGIFTER FALDER	37
6. BILAG OM STIKPRØVENS REPRÆSENTATIVITET.....	39

Indledning

Sidste år blev den almindelige kontrolindsats til bekæmpelse af den illegale handel med øl og mineralvand udvidet, således at det fra og med den 15. juli 2005 blev muligt at beslaglægge øl og mineralvand i emballage uden lovpligtige pantmærker. Det er efterfølgende relevant at foretage en analyse af omfanget af illegalt salg af øl og mineralvand, som foregår uden om de danske moms-, afgifts- og pantsystemer.

Der er umiddelbart tre indfaldsvinkler, som kombineres for at få en så dækkende analyse af kontrolindsatsen som mulig:

1. Resultatet af kontrolaktionerne
2. Spørgeskemaundersøgelse af danskernes køb af illegalt importerede øl og mineralvand
3. Udviklingen i provenuet fra relevante punktafgifter

Resultatet af kontrolaktionerne analyseres i kapitel 2, mens der i kapitel 3 præsenteres en spørgeskemaundersøgelse, som er blevet foretaget blandt danskerne i foråret 2006. I kapitel 4 suppleres med en analyse af udviklingen i provenuet fra mineralvandsafgifterne. Endelig afrundes rapporten i kapitel 5 med en analyse af omfanget af den illegale handel med mineralvand i såkaldt dansk genpåfyldelig emballage.

1. Sammenfatning

SKAT har foretaget en analyse af kontrolresultaterne af de såkaldte pantkontroller og afgiftskontroller af øl og sodavandsafgifter. SKAT har ligeledes fået foretaget en spørgeskemaundersøgelse, der belyser danskernes kendskab til udsalgssteder, der sælger illegalt importeret øl og sodavand. For både pantkontroller og afgiftskontroller er der sket et fald i træfprocenten, jf. f.eks. tabel 1:

- Den gennemsnitlige træfprocent ved de 573 pantkontroller, som er blevet gennemført i perioden fra 15. juli 2005 til 31. juli 2006, er halveret fra 84,3 i sidste halvdel af 2005 til 40,6 i første halvdel af 2006.
- Der er i perioden fra 1. juli 2005 til 31. juli 2006 gennemført 522 afgiftskontroller, hvilket reducerede træfprocenten fra 58,5 i sidste halvdel af 2005 til 52,5 i første halvdel af 2006. Den gennemsnitlige træfprocent ved pantkontrollerne er dermed reduceret til et niveau under træfprocenten ved de almindelige afgiftskontroller.
- Antallet af beslaglagte enheder oplagret hos Dansk Retursystem A/S er faldet fra 430.000 flasker og dåser i sidste halvdel af 2005 til 115.000 flasker og dåser i første halvdel af 2006.

SKATs spørgeskemaundersøgelse af den illegale handel fra foråret 2006 viser et fald i omfanget af den illegale handel sammenlignet med analyseinstituttet GfKs tilsvarende undersøgelse fra 2005.

- Andelen af danskere, som har kendskab til udsalgssteder, som sælger illegale øl er faldet fra 15 pct. i 2005 til 11 pct. i 2006, mens den tilsvarende andel for illegale sodavand er næsten halveret fra 23 pct. i 2005 til 14 pct. i 2006.
- Danskere med kendskab til udsalgsstederne bor overvejende i København og er mellem 20 og 39 år.
- Det er samlet set godt en pct. af danskerne, som i 2006 har købt illegale sodavand, hvilket er en noget lavere andel end i 2005, hvor 5 pct. af danskerne købte illegale sodavand. Det stort set er en uændret andel af danskerne i 2005 og 2006, der har købt illegale øl, nemlig godt en pct..

Det samlede afgiftspligtige salg kan skønsmæssigt beregnes ud fra provenuet fra mineralvandsafgiften, som synes at begynde at stige fra 2006.

- Salget af afgiftspligtigt mineralvand udgør i 2005 389,2 mio. liter, hvilket er 1,7 pct. lavere end året før, hvor afgiften ligeledes udgjorde 1,15 kr. pr. liter.

- Det afgiftspligtige salg for første halvår af 2006 er 6,4 pct. højere end første halvår af 2005. Det vil dog endnu være for tidligt at konkludere noget endeligt om det samlede provenu for hele 2006.
- For uændret efterspørgsel efter mineralvand samt en stabilisering i grænsehandelen med mineralvand vil den begyndende stigning i provenuet kunne være udtryk for øget efterrettelighed.

Det er også undersøgt, om afgiftssnydet skulle have ændret sig i form af genindførelse af mineralvand i genpåfyldelig flaske, som i givet fald ikke kan afsløres ved en pantkontrol, da emballagerne er i danske standardflasker eller pantmærkede. For at belyse dette, er der set på to typer statistik, nemlig SKATs egen såkaldte listesalgsstatistik og Danmarks Statistiks registrering af eksporten. De to typer statistik peger i hver sin retning:

- Danske producenters salg til andre momsregistrerede virksomheder i EU registreres i SKATs listesalgsdatabase og afstemmes med det tilsvarende listekøb i modtagerlandet. Der kan fra 2004 til 2005 konstateres en stigning på 19 pct. i listesalget for relevante brancher til Tyskland, Sverige og Polen. Disse kan dog meget vel være lovligt konsumeret i udlandet.
- Danmarks Statistik registrerer den danske eksport, som både omfatter producenternes og mellemhandlernes salg til udlandet. Der er således umiddelbart begrænset sammenlignelighed imellem listesalget og eksporten. Fra 2004 til 2005 er den danske eksport af mineralvand til Tyskland faldet med 19 pct., hvilket afviser en stigende illegal genindførsel fra netop Tyskland.
- Ligeledes peger faldet i godtgjorte mineralvandsafgifter på 25 pct. imod tesen om stigende genindførsel i genpåfyldelig emballage.

Det har således ikke været muligt at påvise, at genindførslen af mineralvand i genpåfyldelig emballage skulle være stigende. Dette bekræftes da også af, at træfprocenten ved "almindelige" afgiftskontroller for øl- og mineralvandsafgift er faldet.

Det konkluderes, at SKATs kontrolindsats mod den illegale handel med øl og mineralvand har været effektiv og sandsynligvis har bidraget til øget efterrettelighed på området.

2. Beslaglæggelser ved pantkontrolaktioner

I dette kapitel præsenteres en analyse af de pantkontrolaktioner, som blev foretaget i perioden fra 15. juli 2005 til 31. juli 2006. Dette gøres konkret ved at undersøge udviklingen i træfprocenten målt som andelen af kontrolbesøg, hvor der er foretaget beslaglæggelse dels over tid og dels ved gentagne kontrolbesøg. Analysen perspektiveres løbende med udviklingen i træfprocenter ved "almindelige" kontrolaktioner vedrørende øl- og mineralvandsafgifter, som er blevet foretaget i perioden fra 1. juli 2005 til 31. juli 2006. Træfprocenten ved "almindelige" kontroller angiver tilsvarende for hvert kontrolbesøg vedrørende en given afgiftsart, om der er foretaget en regulering.

Det skal indledningsvist bemærkes, at når SKAT foretager en kontrol i en virksomhed, er der forud foretaget et analysearbejde for at finde frem til de virksomheder, hvor der er størst sandsynlighed for, at der ikke betales de lovpligtige afgifter. Det kan således ikke ud fra kontrolresultaterne konkluderes, hvorvidt en ny lovgivning har haft en effekt på afgiftsunddragelsen, da de kontrollerede virksomheder ikke på forhånd vil være tilfældigt udvalgt.

Kontrolresultaterne skal derudover fortolkes med forsigtighed, da intensiteten af kontrollerne ofte vil ændres, hvis der konstateres ændringer i afgiftsunddragelsen. Det skyldes, at hvis kontrolmedarbejderne i et givent område f.eks. konstaterer, at ulovlighederne er ved at blive bragt til ophør i de kontrollerede virksomheder og derfor stopper kontrollerne for de givne afgifter i en periode, så vil der ikke blive foretaget yderligere "forgæves" kontroller, og derved vil træfprocenten blive "kunstig" høj.

I forbindelse med registreringen af de i 2005 nye pantkontroller opstod der problemer, således at ikke alle "forgæves" kontroller blev registreret korrekt. Det medfører, at antallet af kontroller for 2005 bliver for lavt og træfprocenten for høj i forhold til det reelle. Uanset registreringsproblemerne for pantkontrollerne i 2005 er der dog ingen tvivl om, at træfprocenten er faldet fra 2005 til 2006.

Hvis kontrolmyndigheden konstaterer upantmærket emballage, iværksættes en pantkontrol, og der foretages en beslaglæggelse, som i DIPSY (SKATs interne registreringssystem ved kontroller: Det Integrerede PlanlægningsSystem) vil blive registreret som en beslaglæggelse. Der er ikke foretaget nogen yderligere registreringer af beslaglæggelsernes mængde. Denne registrering betyder med andre ord, at det ikke ud fra DIPSY er muligt at se, om der er tale om beslaglæggelse af ti upantmærkede colaer eller ti paller. De samlede mængdeoplysninger kan dog fås hos Dansk Retursystem A/S, som varetager opgaven med oplagringen af de beslaglagte mængder.

2.1 Udviklingen i det måneds- og områdevis træk

Det blev som nævnt pr. 15. juli 2005 muligt at beslaglægge upantmærkede øl og mineralvand, hvilket foranledigede de såkaldte "pantkontroller".

Fra 15. juli til 31. december 2005 er der blevet foretaget 216 pantkontroller, heraf blev der foretaget en beslaglæggelse ved 84,3 pct. af pantkontrollerne, jf. tabel 1. Som tidligere nævnt skal træfprocenten for 2005 tages med forbehold, da den er for høj i forhold til den reelle træfprocent pga. problemerne med registreringen af pantkontroller for 2005. Pantkontrollerne blev introduceret på Sjælland og først fra 2006 sker en udvidelse til resten af landet. Fra 1. januar til 31. juli 2006 er der foretaget 357 pantkontroller, mens træfprocenten er 40,6 pct.

Tabel 1. Trækprocent ved samtlige kontrolbesøg i hele landet

	Pantkontroller			"Almindelige" kontroller		
	Antal kontrolbesøg	Trækprocent	Kvartalvis træk	Antal kontrolbesøg	Trækprocent	Kvartalvis træk
2005						
Juli	33	93,9		57	77,2	
August	65	98,5		19	79,0	
September	32	93,8	96,2	13	69,2	76,4
Oktober	42	52,4		44	11,4	
November	26	73,1		20	70,0	
December	18	88,9	66,3	30	66,7	41,5
I alt	216	84,3		183	58,5¹	
2006						
Januar	14	71,4		15	73,3	
Februar	56	71,4		91	62,6	
Marts	70	55,7	63,6	97	34,0	49,8
April	52	13,5		22	40,9	
Maj	66	28,8		37	62,2	
Juni	66	31,8	25,5	46	45,7	50,5
Juli	33	27,3		31	77,4	
I alt	357	40,6		339	52,5	

Anm.: Beslaglæggelser blev mulige fra og med 15. juli 2005, og pantkontrollerne er indtil 1. januar 2006 begrænset til Sjælland. De "almindelige" kontroller er udsøgt fra DIPSYS for perioden 1. juli 2005-31. juli 2006 med pligtkode '53' (mineralvand) eller '77' (øl). For 2005 er kontrolemnener: '2B01' (Opfølgning på Fairplay), '2B02' (Nye aktioner under Fairplay) eller '2B04' (Kioskaktioner) og kontrolformkode >= '2'. For 2006 er kontrolemnener: 'K2B01'-'K2B04'. Trækprocenten er beregnet som andelen af kontroller, der resulterer i en regulering eller en beslaglæggelse. Der er set bort fra kontrolbesøg, hvor det ikke har været muligt at fuldende kontrollen og foretages en beslaglæggelse (I DIPSYS er disse angivet ved regulering = 'blank', observation = '1' og beslaglæggelse = '0').

Kilde: DIPSYS (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

¹ Trækprocenten for "almindelige" kontroller var for hele 2005 på 72,2 pct. og antallet af kontroller var 338.

Der blev i sidste halvdel af 2005 foretaget 183 "almindelige" kontroller vedrørende øl og mineralvand i kiosker, frugt- og grønthandlere, dagligvareforretninger, pizzeriaer mv. i hele landet, herunder blev der ved 107 kontroller (58,5 pct.) konstateret ulovlige øl eller mineralvand, hvilket medførte en regulering, jf. tabel 1. I første halvdel af 2006 sker der næsten en fordobling til 339 almindelige kontroller, mens træfprocenten falder en anelse til 52,5 pct.

I første halvdel af 2006 ligger træfprocenten ved pantkontroller (40,6 pct.) betydeligt under træfprocenten ved "almindelige" kontroller (52,5 pct.).

Pantkontrollerne var til at begynde med begrænset til Sjælland, herunder blev hovedparten af pantkontrollerne foretaget i Nordsjælland-København, der stod for 81,5 pct. af samtlige 216 pantkontroller i 2005. I 2006 er der gennemført 64 kontroller for pant uden for Nordsjælland-København. Der genfindes ikke helt det samme mønster i den regionale fordeling af de "almindelige" kontroller, hvor blot 50,4 pct. af de 339 "almindelige" kontroller blev foretaget i København, jf. tabel 2.

Tabel 2. Træfprocent fordelt på områder

	Pantkontroller		"Almindelige" kontroller	
	Antal kontrolbesøg	Træfprocent	Antal kontrolbesøg	Træfprocent
2005 (1.juli -31.december)				
Nordsjælland-København	176	95,5	73	80,8
Midt- og Sydsjælland	40	35,0	79	48,1
Sydjylland-Fyn	-	-	21	14,3
Midtjylland	-	-	8	75,0
Nordjylland	-	-	2	50,0
Hele landet	216	84,3	183	58,5
2006 (1.januar-31.juli)				
Nordsjælland-København	293	39,9	171	86,6
Midt- og Sydsjælland	4	100,0	30	43,3
Sydjylland-Fyn	37	27,0	72	5,6
Midtjylland	19	63,2	29	57,6
Nordjylland	4	50,0	37	13,5
Hele landet	357	40,6	339	52,5

Anm.: Jf. tabel 1. Der skete med fusionen den 1. november 2005 mellem kommunernes skatteforvaltninger og ToldSkat en ændring i den geografiske inddeling, så nogle af virksomhederne er blevet omplaceret i det nye SKAT i forhold til den oprindelige geografiske inddeling. Der er dog tale om forholdsvis få virksomheder, der ikke ændrer afgørende på fortolkningen af tallene i tabellen.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Der er betydelige regionale udsving i træfprocenterne ved pantkontroller, og den høje træfprocent i Nordsjælland-København forklarer, at den høje kontrolfrekvens fortsætter i 2006. Nordsjælland-København har i 2005 således landets højeste træfprocent ved pantkontrollerne (95,5 pct.), som falder til under det halve

(39,9 pct.) i 2006. Til sammenligning har Nordsjælland-København et betydeligt højere træf ved de ”almindelige” kontrolbesøg, hvor mere end 80 pct. af kontrolbesøgene resulterede i en regulering i både 2005 og 2006, jf. tabel 2.

I perioden 15. juli 2005 til 15. juli 2006 har SKAT beslaglagt 543.617 dåser eller flasker med hjemmel i pantbestemmelserne. Oplysningerne bygger på de mængder, der rent fysisk er blevet oplagret hos Dansk Retursystem A/S, som varetager denne opgave. Der blev i hele landet i sidste halvdel af 2005 beslaglagt knap 430.000 enheder, hvilket er betydeligt mere end de knap 115.000 enheder, som samlet blev beslaglagt i første halvdel af 2006, jf. tabel 3.

Tabel 3. Omfanget af beslaglæggelser ved pantkontroller i 2005 og 2006

	Nord- sjælland- København	Midt- og Sydsjælland	Sydjylland- Fyn	Midt- jylland	Nord- jylland	Hele landet
2005						
Juli	185.193		-	-	-	185.193
August	77.574		-	-	-	77.574
September	10.177		-	-	-	10.177
Oktober	87.140	22.416	-	-	-	109.556
November	7.402	494	-	-	-	7.896
December	38.300		-	-	-	38.300
I alt	405.786	22.910	-	-	-	428.696
2006						
Januar	10.392					10.392
Februar	11.663	232	8.814	5.011		25.720
Marts	4.494			1.594	17.013	23.101
April	8.917			541	48	9.506
Maj	20.007			3.585	3.514	27.106
Juni	13.321	1.111	740	606	935	16.713
Juli	2.383					2.383
I alt	71.177	1.343	9.554	11.337	21.510	114.921

Anm.: Pantkontrollerne i 2005 blev introduceret på Sjælland og er først i 2006 udrullet til resten af landet. Jf. tabel 2.

Kilde: Dansk Retursystem A/S.

Det høje antal beslaglagte enheder i 2005 trækkes op af betydelige beslaglæggelser i juli og oktober 2005, hvor der blev beslaglagt henholdsvis 185.193 og 109.556 enheder, jf. tabel 3. Det skyldes, at pantkontrollerne til at begynde med omfattede større aktioner, der blev afviklet som kortvarige, periodiske og meget effektfulde kontroller.

2.2 Udviklingen i træf ved opfølgende kontrolbesøg

Det er relevant at undersøge træfprocenten i de virksomheder, der har fået foretaget mere end én kontrol. En del af pantkontrollerne og de ”almindelige” kontroller i analysen ovenfor er gentagede, hvilket typisk forekommer, hvis det første kontrolbesøg resulterer i en beslaglæggelse og dermed foranlediger et fornyet opfølgende kontrolbesøg.

Det bør i den forbindelse bemærkes, at de ”almindelige” kontroller er afhængige af kontroltidspunktet, idet en eventuel ansvarssag, som rejses ved det første kontrolbesøg, skal være afsluttet, inden der kan iværksættes en ny skærpet ansvarssag ved et efterfølgende kontrolbesøg. Kontrolindsatsen ved de ”almindelige” kontroller er med andre ord ikke kontinuerlig med et lige stort antal kontroller måned for måned, hvorfor der skal udvises forsigtighed ved månedsvise sammenligninger. Dertil kommer, at kontrolindsatsen yderligere differentieres over tid af det forhold, at kontrolmyndigheden skal sikre en vis synlighed og derfor løbende dukker op i hele området for at opnå den bedst mulige præventive effekt.

Der er i første halvdel af 2005 foretaget pantkontroller i 187 forretninger (SE-numre), og det resulterede i beslaglæggelser i 83,4 pct. af forretningerne. Der blev i samme periode foretaget ”almindelige” kontroller i 135 forretninger, hvilket resulterede i en regulering i 48,9 pct. af forretningerne, jf. tabel 4.

Træfprocenterne ved første besøg bekræfter med andre ord mønstret i 2005, hvor der kunne konstateres lavere træfprocent ved ”almindelige” kontroller sammenlignet med pantkontrollerne. Det mønster ændres dog væsentligt i 2006. I første halvdel af 2006 forøges antallet af pantkontroller til 265 forretninger, mens træfprocenten er på 36,6 pct. Antallet af ”almindelige” kontroller forøges relativt mere til 216 forretninger, mens træfprocenten er stort set uændret på 49,1 pct., jf. tabel 4.

Tabel 4. Træfprocent i forretninger (SE-numre)

	Pantkontroller				"Almindelige" kontroller			
	Første besøg		Andet besøg		Første besøg		Andet besøg	
	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent
2005								
Juli	28	92,9	1	100,0	34	61,8	6	100,0
August	55	98,2	8	100,0	13	69,2	1	100,0
September	27	96,3	3	100,0	10	60,0	3	100,0
Oktober	41	51,2	0	-	38	7,9	4	0,0
November	22	77,3	3	66,7	15	73,3	5	60,0
December	14	85,7	3	100,0	25	64,0	3	66,7
I alt	187	83,4	18	94,4	135	48,9	22	68,2
2006								
Januar	8	62,5	5	80,0	12	75,0	2	50,0
Februar	48	66,7	7	100,0	70	58,6	16	68,8
Marts	56	50,0	9	66,7	63	33,3	25	20,0
April	47	8,5	4	75,0	16	31,3	4	50,0
Maj	45	28,9	13	23,1	23	52,2	8	87,5
Juni	41	26,8	19	21,1	18	44,4	11	36,4
Juli	20	20,0	8	25,0	14	71,4	7	57,1
I alt	265	36,6	65	44,6	216	49,1	73	46,6

Anm.: Jf. tabel 1. Udsøgningen er foretaget på SE-numre. Det bemærkes, at antallet af kontrollerede SE-numre ikke entydigt kan fortolkes som antallet af virksomheder, da hver virksomhed kan have mere end ét SE-nummer. Dertil kommer, at et SE-nummer kan være kontrolleret mere end én gang i løbet af et år. Andet besøg omfatter både dem, som fik og ikke fik træf ved første besøg.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Træfprocenterne bliver for både pantkontroller og de "almindelige" kontroller en anelse forhøjet, når der er tale om opfølgende kontrolbesøg, uanset om der har været foretaget en beslaglæggelse eller regulering ved det første besøg eller ej:

Af de 187 forretninger, som i sidste halvdel af 2005 fik foretaget en pantkontrol, fik 18 forretninger efterfølgende foretaget to (eller flere) kontrolbesøg, og det resulterede i, at der i 94,4 pct. forretningerne blev foretaget en beslaglæggelse ved det andet kontrolbesøg, jf. tabel 4. Træfprocenten ved det andet besøg er dermed højere end træfprocenten ved første kontrolbesøg (83,4 pct.). Der var i samme periode 22 forretninger ud af 135, som fik foretaget to (eller flere) "almindelige" kontrolbesøg, hvilket ligeledes medførte et højere træf ved det andet kontrolbesøg på 68,2 pct. sammenlignet med det første "almindelige" kontrolbesøg (48,9 pct.).

I første halvdel af 2006 falder træfprocenterne betydeligt sammenlignet med sidste halvdel af 2005. Træfprocenten for de 65 forretninger, som har fået foretaget et opfølgende pantkontrolbesøg forøges på ny ved opfølgende kontrolbesøg fra 36,6 pct. ved det første besøg til 44,6 pct. ved det andet besøg, jf. tabel 4. Det

modsatte gør sig faktisk gældende for de 73 forretninger, som har fået et opfølgende ”almindeligt” kontrolbesøg, hvor træfprocenten reduceres til 46,6 pct.

Der er fra 15. juli 2005 til 31. juli 2006 foretaget to eller flere pantkontrolbesøg i 452 forretninger, herunder er der foretaget netop to kontrolbesøg i 63 forretninger, netop tre kontrolbesøg i 16 forretninger, netop fire kontrolbesøg i to forretninger og endelig fem kontrolbesøg i to forretninger, jf. tabel 5.

Tabel 5. Træfprocent ved flere besøg i samme forretning

		Pantkontroller (15. juli 2005-31. juli 2006)				
Antal forretninger		Træfprocent ved				
		1. besøg	2. besøg	3. besøg	4. besøg	5. besøg
<u>Antal besøg</u>						
1	369	46,6	-	-	-	-
2	63	98,4	44,4	-	-	-
3	16	100,0	87,5	50,0	-	-
4	2	100,0	100,0	100,0	50,0	-
5	2	100,0	100,0	100,0	100,0	50,0
I alt	452					

Anm.: Jf. tabel 1. Træfprocenten er beregnet som andelen af pantkontroller, der resulterer i en beslaglæggelse ved henholdsvis det ene, begge, alle tre eller alle fire besøg.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

I de 63 forretninger, hvor der blev foretaget præcis to pantkontrolbesøg, resulterede kontrollen i en beslaglæggelse ved begge besøg i 28 forretninger (44,4 pct.), jf. tabel 5. Der kan med andre ord konstateres en betydelig effekt af at have foretaget en beslaglæggelse i forretninger, der netop kun har fået to pantkontrolbesøg, idet der i under halvdelen af forretningerne blev foretaget en beslaglæggelse ved begge besøg.

Der kan omvendt konstateres en særlig vedholdenhed hos de forretninger, som udvælges til mere end to kontroller. I de 16 forretninger, der har fået foretaget en pantkontrol præcis tre gange, er det således halvdelen (50,0 pct.), som har fået foretaget en beslaglæggelse ved hvert besøg. Endvidere har de fire forretninger, som har fået præcis fire eller præcis fem pantkontrolbesøg, fået foretaget en beslaglæggelse ved hvert eneste pantkontrolbesøg på nær ét, jf. tabel 5. Det er dog grundet det lave antal forretninger, som har fået foretaget mere end to besøg, vanskeligt at drage generelle konklusioner om pantkontrollernes effekt ud fra træfprocenterne ved de opfølgende kontrolbesøg.

Det er muligt at undersøge den vedholdende afgiftsunddragelse nærmere ved at supplere træfprocenterne ved de gentagede kontrolbesøg med den præcise ræk-

kefølge af kontrollerne, herunder vil især udfaldet af den første kontrol kunne få afgørende betydning for udfaldet i de opfølgende kontroller.

Der er fra 15. juli 2005 til 31. juli 2006 blevet foretaget mere end ét pantkontrolbesøg i 83 forretninger, heraf fik 81 forretninger foretaget en beslaglæggelse ved det første kontrolbesøg (97,6 pct.), og der kunne herefter i 46 forretninger (56,8 pct.) foretages en beslaglæggelse igen ved ét af de efterfølgende kontrolbesøg, jf. tabel 6. Når en forretning udvælges til at få foretaget en opfølgende pantkontrol har der således i stort set samtlige forretninger (97,6 pct.) været foretaget en beslaglæggelse, mens træfprocenten for de efterfølgende besøg næsten halveres (56,8 pct.).

Tabel 6. Beslaglæggelser ved gentagede kontrolbesøg

	Pantkontroller (15. juli 2005-31. juli 2006)		"Almindelige" kontroller (1. juli 2005-31. juli 2006)	
	<u>Efterfølgende besøg</u>			
	Antal forretninger	Træfprocent	Antal forretninger	Træfprocent
<u>Første besøg</u>				
Træf	81	56,8	52	86,5
Intet træf	2	50,0	43	20,9
I alt	83	56,6	95	56,8

Anm.: Jf. tabel 1. Træfprocenten angiver andelen af de efterfølgende kontrolbesøg, der resulterer i en regulering eller en beslaglæggelse.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Udvælgelsen af forretninger til opfølgende "almindelige" kontroller bygger til sammenligning i langt mindre grad på, om forretningen har fået foretaget en regulering ved det sidste kontrolbesøg. Der er fra 1. juli 2005 til 31. juli 2006 foretaget mere end ét kontrolbesøg i 95 forretninger for afgiften, heraf var der i 52 af forretningerne (54,7 pct.) foretaget en regulering ved det første besøg. Der kunne derpå i 45 forretninger (86,5 pct.) foretages en regulering ved efterfølgende kontrolbesøg, jf. tabel 6.

Af tabel 7 fremgår resultaterne af kontrollerne baseret på virksomhedernes segmentering. Det bør i den forbindelse bemærkes, at forretningerne udvælges til kontrol ud fra den virkelighed, som kontrolmedarbejderens erfaring og lokal-kendskab tilskriver og ikke ud fra den systemmæssige segmentering.

113 ud af de 452 forretninger (25,0 pct.), der er blevet foretaget pantkontrol i, befinder sig i det hvide segment, mens 201 forretninger (44,5 pct.) befinder sig i det grønne segment. Der vil som udgangspunkt befinde sig relativt mange forretninger i det grønne segment, idet der er stor udskiftning i virksomhederne i denne branche; og nystartede forretninger bliver i SKATs segmenteringsmodel placeret i det grønne segment.

Selvom forretninger i det hvide eller grønne segment i princippet udgør såkaldte medspillere, kunne der konstateres ulovligheder i form af upantmærket emballage i henholdsvis 58,4 og 58,7 pct. af forretningerne. Det viser, at der fortsat bør foretages kontroller blandt medspillerne i disse brancher i det hvide eller grønne segment, jf. tabel 7.

Tabel 7. Segmenter for forretninger, som har fået kontrolbesøg

	Pantkontroller (15. juli 2005-31. juli 2006)				"Almindelige" kontroller (1. juli 2005-31. juli 2006)			
	Segmentering inden kontrolbesøget				Segmentering efter omsegm.			
	første besøg		andet besøg		første besøg		andet besøg	
	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent	Antal forretn.	Træf- procent
Hvidt	113	58,4	8	87,5	94	36,2	10	10,0
Grønt	201	58,7	20	70,0	149	47,0	20	15,0
Gult	136	49,3	55	45,5	108	63,0	65	69,2
Rødt	2	100,0	0	-	0	-	0	-
I alt	452	56,0	83	55,4	351	49,0	95	51,6

Anm.: Jf. tabel 1. Pantkontroller, som resulterer i en beslaglæggelse, er først et omsegmenteringskriterium fra 1. januar 2006. Forretninger, som har fået foretaget en pantkontrol, er dog kun opdelt i henhold til det oprindelige segment.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Der var til sammenligning 243 forretninger (69,2 pct.), som fik foretaget en "almindelig" kontrol, og som inden kontrollen befandt sig i det hvide eller grønne segment, hvilket resulterede i træf i henholdsvis 36,2 og 47,0 pct. af forretningerne, jf. tabel 7.

SKATs segmenteringsmodel er indrettet således, at alle etablerede virksomheder som udgangspunkt befinder sig i det hvide eller grønne segment, indtil de er blevet kontrolleret og eventuelt omsegmenteret. Det bemærkes, at beslaglæggelser ved pantkontroller ikke udgør et omsegmenteringskriterium i 2005, og derfor vil fordelingen af forretninger, som alene har fået foretaget en pantkontrol, være uændret.

Et træf ved en "almindelig" kontrol vil resultere i en omsegmentering, og det fremgår, at efter omsegmenteringen befinder 65 af de 95 forretningerne (68,4 pct.), som har fået foretaget opfølgende kontrolbesøg, sig nu i det gule segment, jf. tabel 7.

2.3 Udviklingen i træf og reguleringsbeløb ved "almindelige" kontroller

Registreringen i DIPSY af resultatet ved pantkontroller muliggør som nævnt ikke en opgørelse af det mængdemæssige omfang af beslaglæggelser. Det bemærkes endvidere, at pantkontroller tilhører en speciel type kontroller, hvor der ikke foretages regulering eller hidtil har været rejst ansvarssager i SKATs regi; ansvarssagerne har derimod været rejst af Miljøstyrelsen. Der er i forbindelse med regeringens Fairplay-II-lovforslag blevet vedtaget, at der skal kunne rejses administrative bødesager, hvilket i praksis betyder, at SKAT nu også kan rejse ansvarssager.

Der blev i 2003 foretaget en analyse af effekten af en række ændrede love på kioskområdet² herunder skærpede bødebestemmelser. Resultatet af undersøgelsen i 2003 viste, at der var blevet foretaget "almindelige" kontrolbesøg i 421 forretninger, hvilket resulterede i en træfprocent på 32. Det er betydeligt lavere end træfprocenten på "almindelige" kontroller i sidste halvdel af 2005 (58,5 pct.), jf. tabel 1. Der bør dog tages forbehold for sammenligneligheden imellem undersøgelsen i 2003 og udsøgningen i denne rapport, idet kriteriet for udsøgningen i førstnævnte undersøgelse ikke fremgår tydeligt og formentlig adskiller sig fra udsøgningen i denne rapport.

I 182 af de samtlige 285 forretninger (63,9 pct.), der fra 1. juli 2005 til 31. juli 2006 har fået en regulering ved en "almindelig" kontrol, har forretningen unddraget sig afgifter for mindre end 500 kr., jf. tabel 8. Samlet set blev den gennemsnitlige regulering i samme periode på 1.483 kr. I 2003 fik 43 ud af 134 forretninger (32,1 pct.) til sammenligning reguleringsbeløb på under 500 kr., mens den gennemsnitlige regulering var betydelig større på 2.851 kr. Det samlede reguleringsbeløb var i 2003 på 382.124 kr. Det konstaterede reguleringsbeløb er med andre ord steget med 10,6 pct. til 422.556 kr. i perioden 1. juli 2005 til 31. juli 2006.

---

² Skattecenter København (2003), *Kontrolaktion i kiosker m.fl. Forår 2003 ("Colaloven")*.

Tabel 8. Reguleringsbeløb ved "almindelige" kontroller i 2003 og 2005

"Almindelige" kontroller	1. juli 2005-31. juli 2006			2003		
	Antal forretn.	Beløb i alt	Beløb i gens.	Antal forretn.	Beløb i alt	Beløb i gens.
Reguleringsbeløb						
1-499	182	34.057	187	43	11.777	274
500-999	47	33.247	707	21	14.342	683
1.000-2.499	32	50.885	1.590	42	65.500	1.560
2.500-4.999	13	46.074	3.544	15	55.623	3.708
5.000-9.999	6	41.795	6.966	7	49.046	7.006
10.000-19.999	2	30.899	15.450	3	47.632	15.877
20.000-	3	185.599	61.866	3	138.204	46.068
I alt	285	422.556	1.483	134	382.124	2.851

Anm.: Jf. tabel 1. En regulering angiver det beløb, som forretningen har unddraget sig i skatter og afgifter.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger samt *Kontrolaktion i kiosker m.fl. forår 2003* ("Colaloven").

Når der fra 1. juli 2005 til 31. juli 2006 gennemføres kontroller, som resulterer i reguleringer på relativt små beløb, skyldes det primært, at det efterfølgende er muligt at udskrive en cola-bøde, som vil være uafhængig af reguleringens størrelse. Reguleringerne ved de "almindelige" kontroller er endvidere udtryk for, at det ofte kun er muligt at konstatere mængden af ulovlige varer i butikken på kontroltidspunktet og ikke den mængde, der i øvrigt ellers er købt og solgt i forretningen, fordi der ikke foreligger tilstrækkelige regnskabs- eller fakturaoplysninger.

En regulering kan resultere i en ansvarssag, der efterfølgende indebærer en udmåling af bødekraft. I første halvdel af 2005 resulterede fire ud af fem reguleringer (81,3 pct.) i ansvarssager, hvilket stiger yderligere i første halvdel af 2006 (94,9 pct.), jf. tabel 9.

Tabel 9. Reguleringer, som medførte i ansvarssager i 2005 og 2006

"Almindelige" kontroller	2005		2006	
	(1. juli-31. december)		(1. januar-31. juli)	
	Antal forretn.	Fordeling, pct.	Antal forretn.	Fordeling, pct.
Ansvarssager				
Ja	87	81,3	169	94,9
Nej	20	18,7	9	5,1
I alt	107	100,0	178	100,0

Anm.: Jf. tabel 1. En regulering angiver det beløb, som forretningen har unddraget sig i skatter og afgifter.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Der foretages ikke en registrering i SKAT, der gør det muligt at koble det samlede antal kontrolsager til de enkelte bagvedliggende kontrolsager. Det er derfor

ikke muligt ud fra det eksisterende manuelle opgørelsessystem at se, hvordan den efterfølgende afgørelse i kontrolsagerne er endt, og om der herunder er tale om en ansvarssag med udmåling af bødekraft.

Det bemærkes, at selvom reguleringerne er relativt beskedne, så kan det efterfølgende bødekraft godt være af betydelig størrelse, og normalt er bøden i størrelsesordenen 5.000 kr. for det første vareområde, hvor der konstateres ubeskattede punktafgiftspligtige varer. Hvis kontrolmyndigheden konstaterer ulovlige ubeskattede punktafgiftspligtige varer på to eller flere vareområder, da vil bøden typisk fastsættes til 7.500 kr.

Det er med FairPlay-II-lovforslaget besluttet, at bøden fremover skal være 5.000 kr. pr. vareområde, hvilket eksempelvis ville resultere i en bøde på 10.000 kr., hvis der konstateres ulovligheder på to vareområder.

2.4 Ressourceforbrug ved pantkontroller og ”almindelige” kontroller

Det tidsmæssige ressourceforbrug registreres for både pantkontroller og de ”almindelige” kontroller.

Det gennemsnitlige ressourceforbrug pr. kontrolbesøg er i sidste halvdel af 2005 28,1 pct. højere for pantkontrollerne sammenlignet med de ”almindelige” kontroller, idet tidsforbruget lå på henholdsvis 11,4 og 8,9 timer, jf. tabel 10. I første halvdel af 2006 gør det stik modsatte sig gældende, idet tidsforbruget ved pantkontroller er 43,4 pct. lavere end tidsforbruget ved ”almindelige” kontroller.

Tabel 10. Ressourceforbrug på pantkontroller og "almindelige" kontroller

	Pantkontroller		"Almindelige" kontroller	
	Antal Kontroller	Gens. tidsforbrug timer	Antal kontroller	Gens. tidsforbrug timer
2005 (1.juli-31.december)				
Spotrevision	-	-	50	6,3
Partiel revision	-	-	125	8,7
Revision	-	-	8	27,3
I alt	216	11,4	183	8,9
2006 (1.januar-31.juli)				
Spotrevision	-	-	84	6,0
Partiel revision	-	-	251	8,8
Revision	-	-	4	24,5
I alt	357	4,7	339	8,3
<u>Kontrollernes fordeling efter ressourceforbrug, pct.</u>				
	2005	2006	2005	2006
Under 5 timer	16,2	56,6	29,0	33,3
5-9 timer	12,0	33,3	37,2	30,1
10-19 timer	68,1	8,4	21,9	26,8
Over 19 timer	3,7	1,7	12,0	9,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Jf. tabel 1.

Kilde: DIPSY (Kørslen er foretaget 16. august 2006) og egne beregninger.

Det fremgår endvidere, at det gennemsnitlige ressourceforbrug ved pantkontroller på 11,4 timer er dobbelt så stort som tidsforbruget ved spotrevisioner, der i gennemsnit tager 6,3 timer i sidste halvdel af 2005, jf. tabel 10. Det kunne skyldes, at der er en del tidskrævende praktisk arbejde forbundet med at foretage beslaglæggelser. I første halvdel af 2006 tager pantkontroller i gennemsnit 4,7 timer, hvilket er godt en time mindre end spotrevisioner. Det lavere gennemsnitlige ressourceforbrug skyldes givetvis den lavere træfprocent.

Der er en mere jævn spredning i tidsforbruget ved "almindelige" kontroller sammenlignet med pantkontroller. Der blev i sidste halvdel af 2005 således brugt mellem 5 og 19 timer ved 59,1 pct. af de "almindelige" kontroller, mens 68,1 pct. af pantkontrollerne blev gennemført på mellem 10 og 19 timer, jf. tabel 10. I første halvdel af 2006 gennemføres godt halvdelen (56,6 pct.) af pantkontrollerne på under fem timer, det sker kun for en tredjedel (33,3 pct.) af de "almindelige" kontroller.

3. Spørgeskemaundersøgelse af danskernes køb

Analysen af kontrolindsatsen er suppleret med at spørge danskerne om deres indkøbskanaler og kendskab til den illegale handel. Indsatsplanlægning har derfor fået foretaget en interviewbaseret spørgeskemaundersøgelse, som kortlægger danskernes kendskab til forretninger, der forhandler illegalt indførte øl og sodavand.

Analyseinstituttet GfK (Growth from Knowledge) foretog i juni 2005 en interviewbaseret markedsundersøgelse for Bryggeriforeningen, der tilsvarende kortlægger danskernes handel med øl og mineralvand. Undersøgelsen anslår det samlede mineralvandsforbrug (både det legale og det illegalt importerede) til 952 mio. liter, hvilket er omtrent dobbelt så højt, som Skatteministeriets eget skøn³. GfK anslår, at 16 pct. af det samlede køb af mineralvand i Danmark (154 mio. liter) stammer fra grænsehandel til eget forbrug, 3 pct. købes illegalt af familie/venner/bekendte (27 mio. liter), og yderligere 3 pct. købes illegalt fra faste udsalgssteder (29 mio. liter).

Skatteministeriet vurderer, at GfKs undersøgelse overvurderer omfanget af den illegale handel med mineralvand, men der eksisterer som nævnt ikke andre kilder, der kan benyttes til at vurdere GfKs resultater. Det bør dog bemærkes, som det ligeledes er påpeget af Skatteministeriet, at GfKs undersøgelse resulterer i et samlet afgiftsberettiget salg, som er mere end to gange højere end salgstallet beregnet ud fra provenuet af mineralvandsafgiften.

GfK har foretaget sin undersøgelse i perioden 16.-23. juni 2005 og dermed *før 15. juli 2005*, hvor pantkontroller blev mulige.

3.1 Undersøgelsens gennemførelse

SKAT har fået foretaget en interviewbaseret spørgeskemaundersøgelse af danskernes køb af øl og sodavand. Der er for så vidt angår spørgsmålene om danskernes kendskab til forretninger, der forhandler illegalt importerede øl og sodavand, tale om en opdatering af GfKs undersøgelse. SKAT har fået foretaget sin undersøgelse af Socialforskningsinstituttet (SFI-SURVEY) i uge 19 til 23, og undersøgelsen er baseret på en repræsentativt udvalgt stikprøve af den voksne danske befolkning i alderen 16 til 70 år. Opnåelsesprocenten blev på 65 pct. svarende til 2.202 gennemførte interviews.

Der er tale om en simpelt tilfældigt udvalgt stikprøve, men som det fremgår af bilagstabellerne i kapitel 6, fordeler respondenterne sig i stikprøven en anelse mere skævt sammenlignet med populationen. Det er derfor vigtigt at vægte svarene efter køn, alder og region i de figurer, der illustrerer resultaterne for alle danskere, således at underrepræsenterede grupper vægtes op.

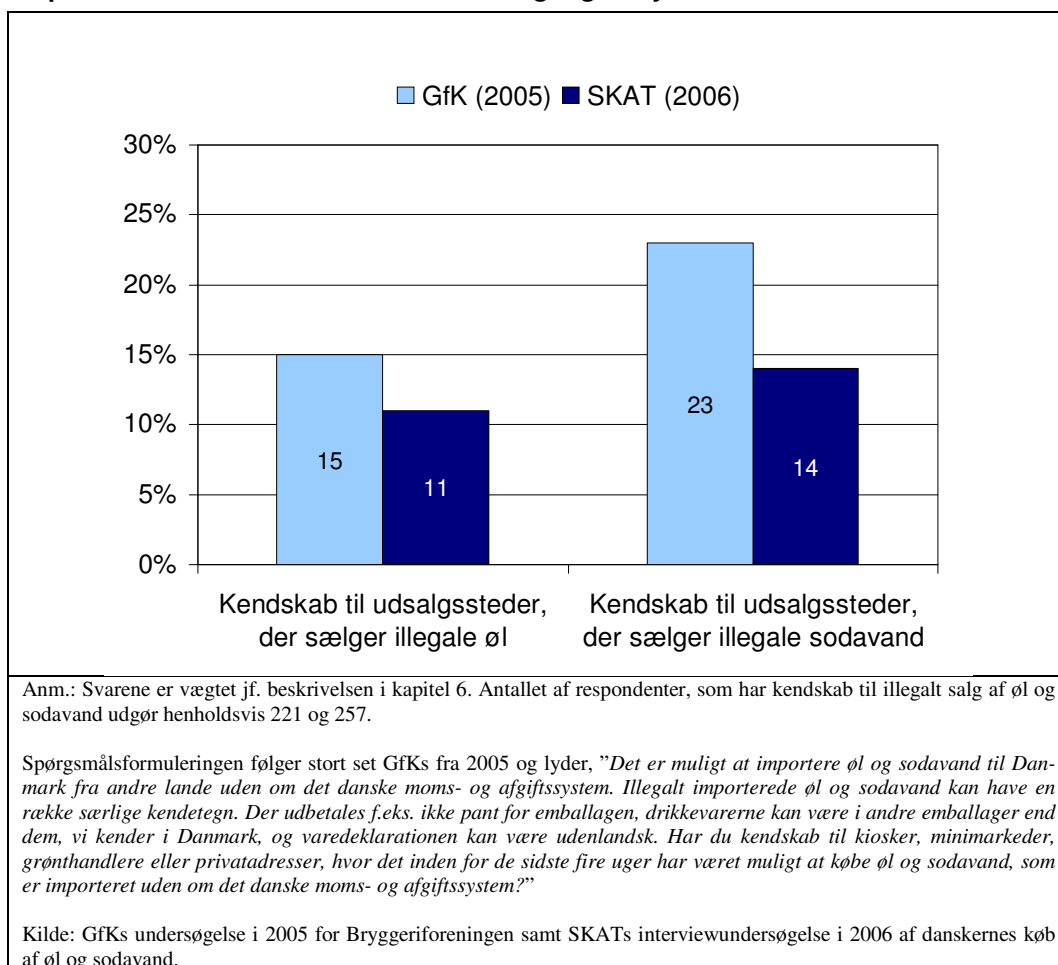
³ Skatteministeriet (2005), Folketingets Skatteudvalg, spørgsmål nr. 48 af 3. november 2005.

3.2 Køb af illegale øl og sodavand

En del af spørgeskemaundersøgelsen vedrører illegalt køb af øl og sodavand. Der vil her blive fokuseret på den illegale handel i kiosker, minimarkeder, grønthandlere eller privatadresser (faste udsalgssteder), hvorfra der sælges øl og sodavand, som er importeret uden om det danske moms- og afgiftssystem.

Hver tiende dansker (11 pct.) har i 2006 kendskab til faste udsalgssteder som kiosker mv., hvor der sælges illegale øl, mens 14 pct. af danskerne tilsvarende har kendskab til salg af illegale sodavand, jf. figur 1.

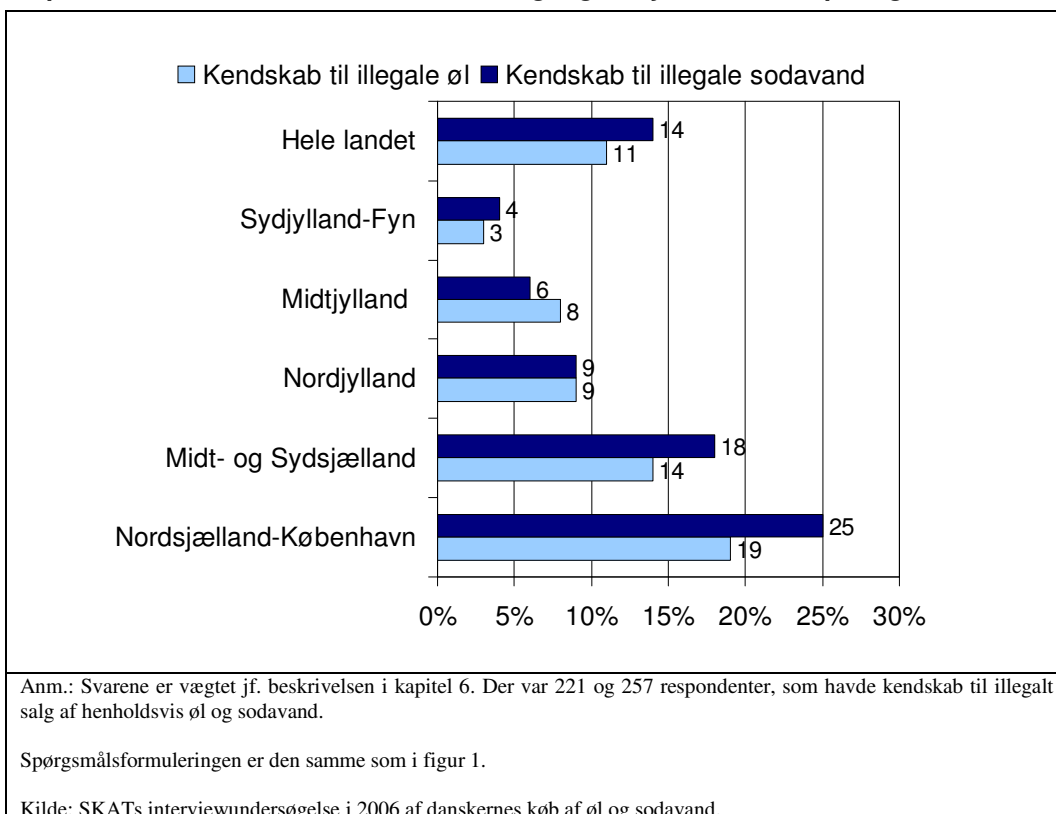
Figur 1. Andel af danskere, som har kendskab til faste udsalgssteder, hvor det inden for de seneste fire uger har været muligt at købe øl og sodavand, som er importeret uden om det danske moms- og afgiftssystem

Der kan konstateres et betydeligt fald i kendskabet til udsalgssteder, som sælger illegale øl og sodavand sammenlignet med GfKs undersøgelse i 2005. Her svarede 15 pct., at de havde kendskab til faste udsalgssteder som kiosker mv., der sælger illegale øl, mens 23 pct. kendte udsalgssteder, som sælger illegale sodavand, jf. figur 1. Det bemærkes, at denne udvikling stemmer godt overens med faldet i træfprocenten for pantkontroller i første halvdel af 2006, jf. tabel 1.

De danskere, som har kendskab til kiosker mv., som sælger illegale øl og sodavand, bor i overvejende grad øst for Storebælt. Det var, som det fremgår af figur 2, 19 pct. af borgerne i København-Nordsjælland, der kender til udsalgssteder, som sælger illegale øl mod de nævnte 11 pct. i hele landet. Tilsvarende kender 25 pct. af københavnere/nordsjællænderne til udsalgssteder med illegalt importerede sodavand, hvilket ligeledes er højere end det tilsvarende tal for hele landet på 14 pct.

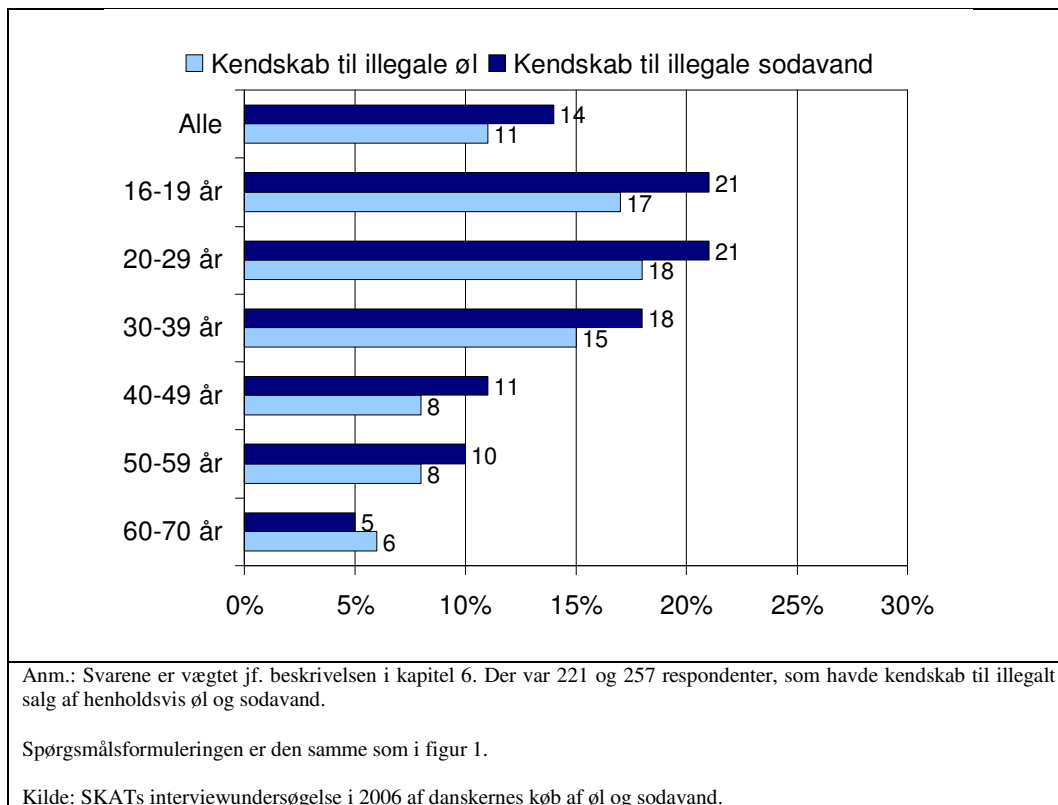
Figur 2. Andel af danskere, som har kendskab til faste udsalgssteder, hvor det inden for de seneste fire uger har været muligt at købe øl og sodavand, som er importeret uden om det danske moms- og afgiftssystem fordelt på regioner

Derimod er andelen af befolkningen, der kender til kiosker mv., der sælger illegale øl og sodavand noget lavere i Jylland, jf. figur 2. Når SKAT primært foretager kontrol i København og Nordsjælland, falder dette med andre ord helt i tråd med, at det også er her, der ifølge borgerne er størst mulighed for at købe illegale øl og sodavand i kiosker mv.

Det er primært de yngre aldersklasser, som har kendskab til kiosker mv., som sælger illegale øl og sodavand, jf. figur 3. Det var således omkring 20 pct. af de 16-19-årige (17 pct.) og 20-29-årige (18 pct.), som havde kendskab til kiosker mv., som handler med illegale øl, mens det samtidig var 21 pct. af både de 16-19-årige og 20-29-årige, som tilsvarende kendte til illegale sodavand.

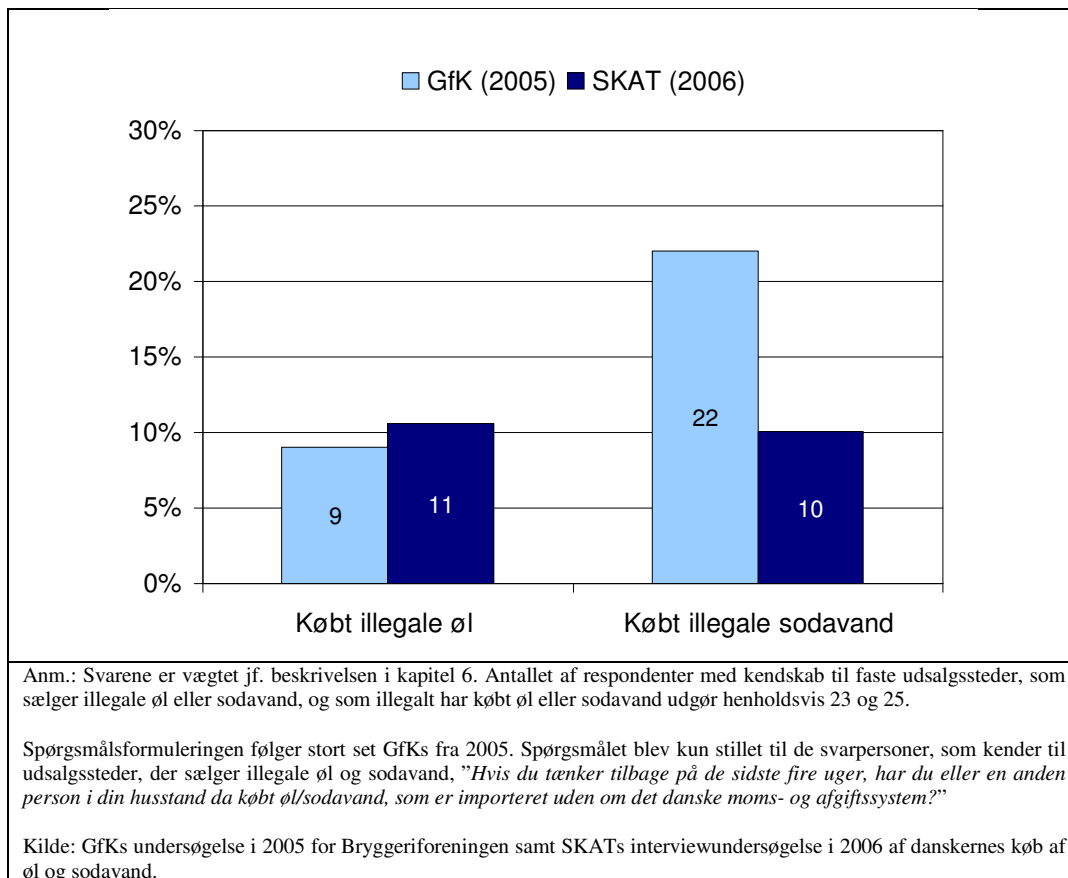
Figur 3. Andel af danskere, som har kendskab til faste udsalgssteder, hvor det inden for de seneste fire uger har været muligt at købe øl og sodavand, som er importeret uden om det danske moms- og afgiftssystem fordelt på alder

Som det fremgår af figur 3, falder andelen med kendskab til udsalg af illegale øl og sodavand i kiosker mv., ganske betydeligt med stigende alder.

For at købe illegale øl og sodavand forudsættes det selvsagt, at køber har kendskab til udsalgssteder, hvor der sælges illegale øl og sodavand. Det er dog langt fra alle med kendskab til steder, der sælger illegale øl og sodavand, som rent faktisk også har købt varerne. Det var således 11 pct. af de danskere, som har kendskab til kiosker mv., der sælger illegale øl, som rent faktisk købte illegale øl, jf. figur 4. Det var tilsvarende 9 pct. af danskerne, som ifølge GfKs undersøgelse i 2005 havde kendskab til illegale øl, som havde købt illegale øl.

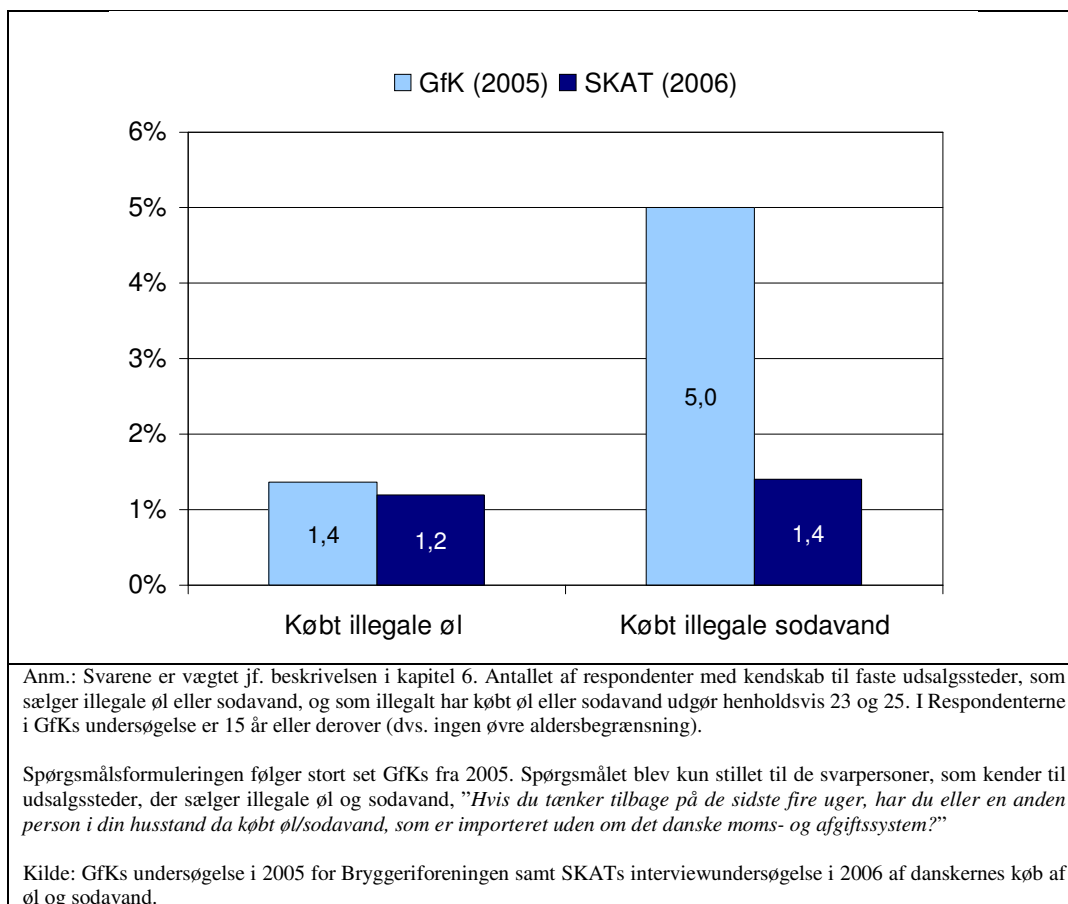
Figur 4. Andel af danskere, som har kendskab til faste udsalgssteder, som sælger illegale øl eller sodavand, og som inden for de sidste fire uger har købt illegale øl eller sodavand

Det er ligeledes 10 pct. af de danskere, som har kendskab til faste udsalgssteder som kiosker mv., som sælger illegale sodavand, som har købt illegale sodavand, jf. figur 4. Det var til sammenligning 22 pct. af dem, som ifølge GfKs undersøgelse i 2005 havde kendskab til disse udsalgssteder, som havde købt illegale sodavand.

I forhold til hele befolkningen er det 5 pct., som i 2005 ifølge GfKs undersøgelse havde købt sodavand illegalt inden for de sidste fire uger, jf. figur 5. Denne andel er faldet til 1 pct. i SKATs undersøgelse fra 2006. Der er ligeledes sket et lille fald i andelen, der har købt illegale øl, men faldet er ikke nær så stort fra 2005 til 2006 og slet ikke statistisk signifikant på 5 pct. niveau.

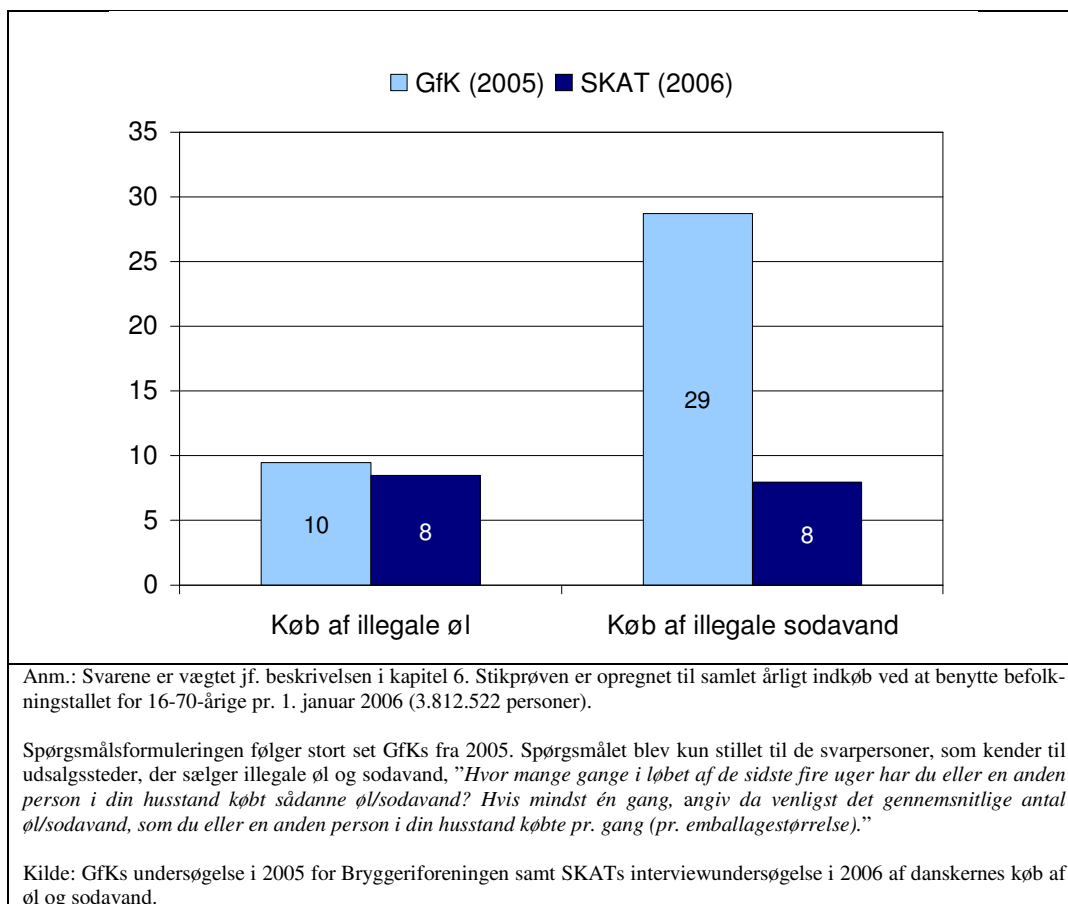
Figur 5. Andel af danskere i alderen 16-70 år, som har købt illegale øl eller sodavand inden for de sidste fire uger

Det samlede opregnede illegale køb fra faste udsalgssteder fremgår af figur 6. Det samlede illegale køb fra kiosker, minimarkeder, grønthandlere eller privatadresser kan således opgøres til 8 mio. liter øl og 8 mio. liter sodavand.

Figur 6. Danskernes samlede årlige illegale køb af øl og sodavand fra faste udsalgssteder (mio. liter)

GfKs undersøgelse i 2005 beregnede det samlede køb af illegale øl til 10 mio. liter, mens det samlede køb af illegale sodavand blev beregnet til næsten fire gange mere (29 mio. liter), jf. figur 6.

Det skal her bemærkes, at der kan være særlig stor usikkerhed på de beregnede mængder af købet af illegalt øl. I GfKs undersøgelse, er der således kun 21 respondenter, der har købt øl illegalt i en kiosk mv., mens det i SKATs undersøgelse pudsigt nok ligeledes kun er 21 respondenter, der har købt øl illegalt i kiosker mv. Med så få observationer bliver de beregnede mængder særligt sårbare over for ekstreme indkøb. Da der imidlertid er tale om forholdsvis stabile mængder i både 2005 og 2006, tyder det ikke på, at der her er tale om store indkøb af illegalt indkøbt øl blandt de danske husholdninger.

I GfKs undersøgelse er der 77 respondenter, der har købt illegale sodavand i kiosker mv., mens det i SKATs undersøgelse er 25 respondenter, hvorfor de beregnede mængder i SKATs undersøgelse er særligt sårbare over for ekstreme indkøb. Det viser sig da også, at der er to ekstreme observationer med illegale køb af sodavand fra kiosker mv. på over 100 liter inden for de sidste fire uger. Hvis der ses bort fra disse to ekstreme observationer, bliver det samlede køb af illegale sodavand fra kiosker mv. på omkring 2 mio. liter i 2006, hvilket er betydeligt lavere end de oprindelige 8 mio. liter.

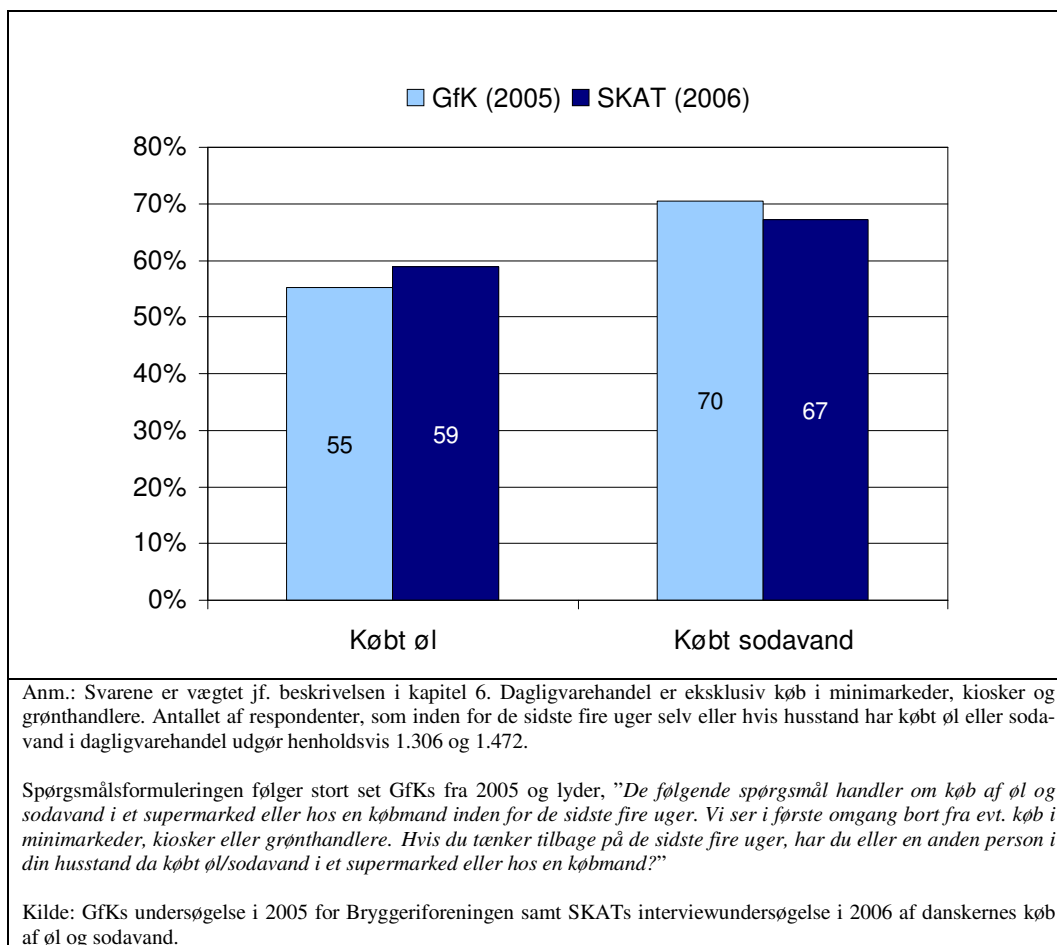
Foruden antallet af observationer bør der endvidere tages forbehold for selve opregningen til det samlede forbrug. Det skyldes, at det er forbundet med vanskeligheder at finde en opregningsmetode, som sikrer, at opregningen fra danskernes individuelle forbrug til danskernes samlede årlige forbrug i hele landet sker korrekt og samtidig tager højde for sæsonudsving.

3.3 Køb af legale øl og sodavand

En anden del af spørgeskemaundersøgelsen vedrører (legalt) køb af øl og sodavand i et supermarked eller hos en købmand (dagligvarehandel) og (legalt) køb i kiosker, minimarkeder, på tankstationer, hos grønthandlere eller i pizzeriaer (kiosk mv.) de seneste fire uger.

Godt halvdelen (59 pct.) af danskerne har inden for de seneste fire uger købt øl i et supermarked eller hos en købmand, mens en anelse højere andel (67 pct.) har købt sodavand, jf. figur 7.

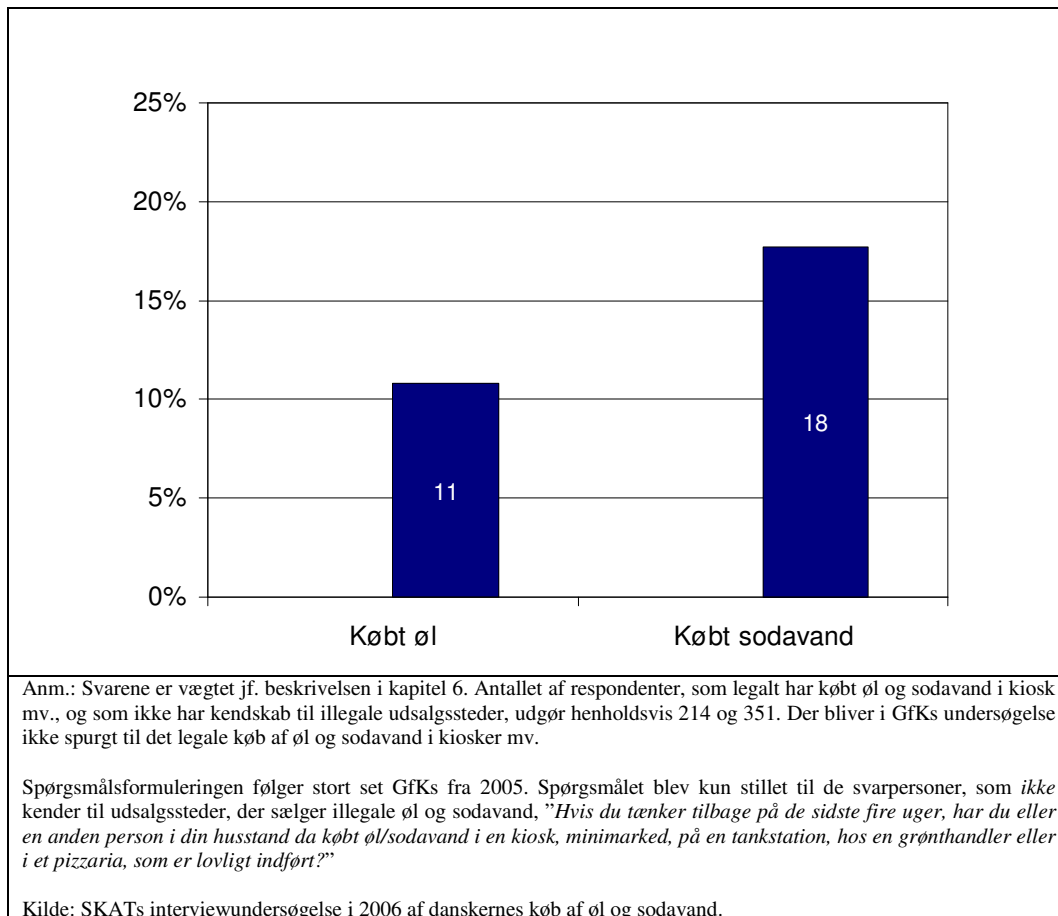
Figur 7. Andel af danskere, som inden for de seneste fire uger har købt øl og sodavand fra et supermarked eller hos en købmand

Det ligger på niveau med GfKs undersøgelse, hvor 55 pct. af danskerne har købt øl, og 70 pct. har købt sodavand i dagligvarehandel, jf. figur 7.

Det er en betydelig mindre andel af danskerne, som har købt øl og sodavand i kiosk, minimarked, tankstation, pizzeria eller grønthandler inden for de seneste fire uger. Hver tiende dansker (11 pct.) har således købt øl i kiosk mv., mens knap hver femte dansker (18 pct.) tilsvarende har købt sodavand, jf. figur 8.

Figur 8. Andel af danskere som inden for de sidste fire uger har købt øl eller sodavand i kiosker, minimarkeder, på tankstationer, hos grønthandlere eller i pizzeriaer

Der bliver i GfKs undersøgelse set bort fra det legale køb af øl og mineralvand fra kiosker mv.

4. Udviklingen i provenuet fra mineralvandsafgiften

En anden måde at måle effekten af kontrolindsatsen er at betragte udviklingen i provenuet fra relevante punktafgifter som øl-, mineralvands- og emballageafgifter. Der vil i dette kapitel blive fokuseret på mineralvandsafgiften, der vil være den mest relevante. Det bemærkes, at der ikke kontrolleres for emballageafgifts- pligten ved de ”almindelige” kontroller i analysen ovenfor.

Ideelt set burde kontrolindsatsen over for kiosker mv. resultere i, at disse forretninger fremover følger loven og køber beskattede varer hos deres grossister, hvilket medfører et stigende provenu fra moms og punktafgifter. Problemet er imidlertid, at det er forbundet med betydelige vanskeligheder at isolere præcis denne effekt, idet et faldende provenu ikke nødvendigvis afspejler, at der er flere ulovlige varer i handlen.

Et fald i provenuet kunne således også skyldes et generelt mindre salg af mineralvand (jf. kapitel 3.2) eksempelvis ved, at forbrugerne substituerer over mod andre ikke-afgiftspligtige drikkevarer. Nedgang i provenuet kunne også skyldes en øget grænsehandel blandt danskere, som vælger at indføre drikkevarer fra udlandsbesøg, hvilket derved kun er pålagt salgslan- dets moms og afgifter (jf. kapitel 3.3).

4.1 Beregnet salg ud fra provenuet af mineralvandsafgiften

Der eksisterer god statistik over provenuet fra salget af afgiftsbelagte varer i Danmark som følge af afgiftsbetalernes indberetninger til afgiftsmyndighederne. Det er derfor muligt skønsmæssigt⁴ at beregne det officielle salg af mineralvand ved at dividere den relevante afgiftssats op i det samlede provenu fra mineralvandsafgiften.

Det samlede salg af mineralvand kan således beregnes til 389,2 mio. liter i 2005, hvilket er det laveste indberettede salg i den betragtede periode, jf. tabel 11. Der er dog tale om et moderat fald på 1,7 pct. i forhold til året før, hvor det beregnede salg udgjorde 396,0 mio. liter.

Endvidere er salget i 2005 8,6 pct. lavere end i 2002, hvor afgiften var betydeligt højere (1,65 kr. pr. liter), og 17,7 pct. lavere end i 2000, hvor afgiften var en anelse lavere (1,00 kr. pr. liter).

---

⁴ Herved undervurderes salget af mineralvand, idet der ses bort fra provenuet fra salg af læskedrikkekoncentrater, som benyttes ved udskænkning af mineralvand på restaurationer.

Tabel 11. Beregnet salg ud fra provenuet fra mineralvandsafgiften

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Mio. liter								
Januar	21,3	31,4	30,0	25,6	29,0	25,4	27,5	25,3	28,0
Februar	42,8	31,0	35,4	29,6	29,7	28,5	24,7	27,3	28,6
Marts	40,9	41,8	37,0	35,5	36,0	31,1	37,1	33,9	32,6
April	34,2	35,5	39,3	35,8	36,3	37,9	33,5	32,1	31,4
Maj	42,9	42,5	51,6	45,1	41,2	37,2	32,6	35,7	40,9
Juni	49,4	46,1	43,0	38,2	39,6	38,9	39,1	34,6	39,6
Juli	40,4	44,5	39,3	44,2	38,3	39,3	32,0	36,2	-
August	37,7	45,7	43,1	42,5	43,2	40,7	41,7	35,4	-
September	39,0	40,0	35,5	31,9	33,0	33,5	30,3	34,4	-
Oktober	33,4	33,1	35,6	34,4	35,0	34,5	29,8	29,5	-
November	33,4	34,5	35,8	32,8	28,1	26,6	28,9	28,9	-
December	44,9	43,6	47,1	39,7	36,3	37,9	38,7	35,7	-
I alt	460,3	469,7	472,7	435,3	425,7	411,5	396,0	389,2	-

Anm.: Det officielle salg af mineralvand er beregnet som det samlede provenu (eksklusiv læskedrikskoncentrat og evt. moderationer) divideret med den relevante afgiftssats på mineralvand. Afgiften på mineralvand er indtil december 2000 1,00 kr. pr. liter, herefter hæves afgiften med virkning fra 1. januar 2001 til 1,65 kr. pr. liter og sænkes med virkning fra 1. oktober 2003 til 1,15 kr. pr. liter. De tre måneder med højeste salg inden for et år er markeret med fed skrift. I tallet for maj 2006 er der ud over de ordinære angivelsesbeløb også bogførte beløb fra flere efterangivelser (for perioden 1. januar 2003 – 31. maj 2006) på i alt 1.307.586 kr., hvilket svarer til en mængde på 796.106 liter. Dermed beløber det afgiftsberechtige salg i maj sig til 40.136.692 liter.

Kilde: Registrerede virksomheders (fremstilleres) salg eller modtagelse af varer fra udlandet, som er indberettet til SKAT.

Det bør bemærkes, at der i det første halvår af 2006 sker en stigning i salget i forhold til de foregående år, hvor afgiftssatsen ligeledes er 1,15 kr. pr. liter. Det beregnede salg for første halvår af 2006 udgør 201,1 mio. liter, hvilket er 6,4 pct. højere end første halvår af 2005. Det vil dog endnu være for tidligt at konkludere noget endeligt om det samlede provenu for hele 2006.

Der eksisterer få andre brugbare kilder til at belyse udviklingen i salget af mineralvand. Den europæiske sammenslutning af læskedrikforeninger UNESDA-CISDA opgør det samlede forbrug af læskedrik indtil 2003, hvilket niveaumæssigt er på linje med og bekræfter udviklingen ovenfor. I Skatteministeriets årlige grænsehandelsrapport⁵ opgøres salget af mineralvand ud fra statsregnskabet, hvilket ligeledes i høj grad understøtter ovenstående udvikling i det beregnede salg.

Det faldende salg af mineralvand indtil udgangen af 2005 er som nævnt ikke nødvendigvis udtryk for, at den illegale handel med mineralvand er steget. Der kan dels være tale om et fald i efterspørgslen efter afgiftspligtig mineralvand (jf. kapitel 3.1), eller der kan dels være tale om, at der i stigende grad benyttes andre legale indkøbskanaler, som ikke får betydning for det danske afgiftsprovenu eksempelvis grænsehandel (jf. kapitel 3.2).

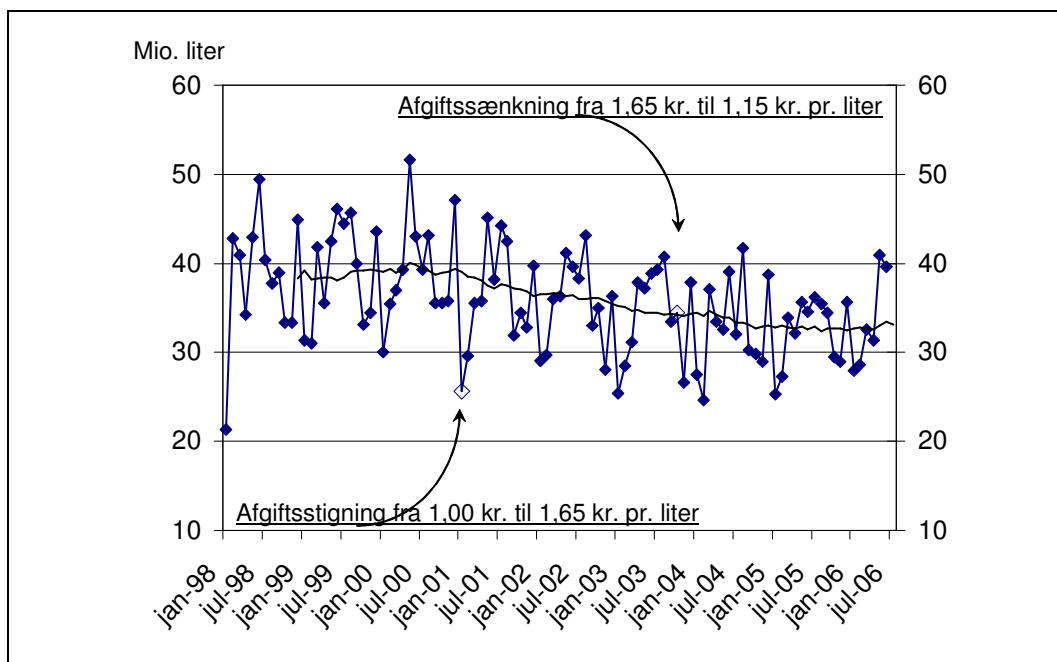
⁵ Skatteministeriet (2006), *Status over grænsehandel*.

4.2 Efterspørgslen efter afgiftspligtig mineralvand

Efterspørgslen efter mineralvand er underlagt betydelige sæsonvariationer, herunder har især vejret og højtider betydning for provenuet, som er højere i sommer- og julemånederne, jf. tabel 11.

Salget af mineralvand har som nævnt været faldende set over perioden fra 1998 til 2006, men salget synes at stabilisere sig det seneste år, om end en stigning er sat ind i maj 2006, jf. figur 9.

Figur 9. Årligt bevægeligt gennemsnit for det beregnede salg af mineralvand

Ann.: Jf. tabel 11.

Kilde: Registrerede virksomheders (fremstilleres) salg eller modtagelse af varer fra udlandet, som er indberettet til SKAT.

Det faldende provenu kan skyldes en ændring i forbruget af mineralvand over mod substitutter, som er fritaget for mineralvandsafgiften.

I den seneste grænsehandelsrapport⁶ har Skatteministeriet foretaget en opgørelse af den relative sammensætning af markedet for mineralvand med kulsyre. Opgørelsen viser, at markedsandelen for både afgiftspligtig hvidvand (med aroma) og ikke-afgiftspligtig hvidvand (uden aroma) er vigende fra 2000 til 2004 til fordel for afgiftspligtig mineralvand med aroma (cola, lemon, appelsin mv.). Det faldende provenu kan med andre ord ikke forklares med, at hvidvand med kulsyre har vundet markedsandele. Forklaringen skal derimod findes i en stigende efterspørgsel efter mineralvand uden kulsyre.

En opgørelse over salget af mineralvand uden aroma med og uden kulsyre viser, at salget af ikke-afgiftspligtige hvidvand uden kulsyre er steget eksplosivt fra 14 mio. liter i 2000 til 82 mio. liter i 2005. Det faldende afgiftspligtige salg kan således forklares med, at ikke-afgiftspligtig mineralvand uden aroma og uden kul-

⁶ Skatteministeriet (2006), *Status over grænsehandel*.

syre formentlig har vundet betydelige markedsandele fra det afgiftspligtige salg af mineralvand med kulsyre.

Der findes endnu ikke tal for efterspørgslen efter mineralvand, som kan sammenholdes med stigningen i provenuet i begyndelsen af 2006. Det bemærkes, at for uændret efterspørgsel efter mineralvand samt en stabilisering i grænsehandelen med mineralvand (jf. kapitel 4.3) vil stigningen i provenuet kunne være udtryk for øget efterrettelighed hos de afgiftspligtige aktører.

4.3 Grænsehandel med mineralvand ifølge Skatteministeriet

Det er vanskeligt at kvantificere grænsehandel, fordi den omfatter den del af rejsendes køb i udlandet, som fragtes over grænsen og forbruges i hjemlandet. Der findes ingen officielle statistikker over grænsehandelen. Eksempelvis indeholder turistudgifterne, som viser salget af varer og tjenester i udlandet, der er pålagt udenlandsk moms og afgifter, ikke en angivelse af, hvor varer og tjenesterne forbruges.

Skatteministeriet overvåger udviklingen i grænsehandelen i årlige grænsehandelsrapporter. Skatteministeriet tager udgangspunkt i en række analyser foretaget af analyseinstituttet GfK, hvis resultater sandsynliggøres gennem brug af en række andre forskellige kilder, som kan indikere omfanget af og udviklingen i grænsehandelen med mineralvand. Det skal dog understreges, at der på trods af et tilbundsgående kildestudie ofte bliver tale om skøn.

Skatteministeriet skønner i den seneste grænsehandelsrapport⁷, at den hidtidige vækst i grænsehandelen med mineralvand synes at have stabiliseret sig. Skatteministeriet skønner, at grænsehandelen med mineralvand i både 2005 og 2006 vil udgøre 95 mio. liter, mens omfanget af den illegale indførsel i samme periode falder fra 25 til 20 mio. liter.

Danskerne grænsehandler typisk i Tyskland, hvor priserne er lavere som følge af lavere momssats og fravær af tyske afgifter på mineralvand. Dertil kommer en yderligere prisforskel som følge af, at grænseforretningerne undlader at håndhæve den tyske pant på dåser ved at lade danske grænsehandlende underskrive en såkaldt eksporterklæring, hvorved de grænsehandlende slipper for at betale pant.

Den moms- og afgiftsbetingede prisforskel imellem Danmark og Tyskland kan som følge af den danske mineralvandsafgift og den højere danske moms opgøres til 2,0 kr. pr. liter for en mærkeveragesodavand og 1,7 kr. pr. liter for en discount-sodavand. Dertil kommer et lavere prisniveau for mineralvand i Tyskland, når der ses bort fra moms og afgifter. Således vurderes danskernes samlede fordel ved at grænsehandle mineralvand i Tyskland at beløbe til gennemsnitligt 3,3 kr. pr. liter.

Det er forbundet med stor usikkerhed at vurdere, om den skønnede grænsehandel har et omfang, som kunne forsyne danskernes mineralvandskøb i Danmark i en

---

⁷ Skatteministeriet (2006), *Status over grænsehandel*.

grad, som slår ud i et mindsket provenu. Det er ligeledes vanskeligt at vurdere, om grænsehandelen i stigende grad videresælges og herunder forsyner den illegale handel med mineralvand på genpåfyldelig emballage (jf. kapitel 5).

5. Illegal handel i dansk genpåfyldelig emballage?

Den illegale handel med øl og mineralvand har primært omfattet varer, som er produceret i udlandet. Varerne har derfor let kunne identificeres og siden den 15. juli 2005 beslaglægges med hjemmel i pantbestemmelserne. I det følgende undersøges det, om den illegale handel i stigende grad er begyndt at omfatte varer, som er produceret i Danmark på såkaldt genpåfyldelige flasker, eksporteret til nabolande og dernæst købt hos de udenlandske detailhandlere, hvorfra de genindføres til Danmark og sælges illegalt fra faste udsalgssteder uden om det danske moms- og afgiftssystem.

Det er forbundet med betydelige vanskeligheder at afsløre det illegale videresalg: De illegale genindførte mineralvand forefindes i dansk standardemballage. Der er med andre ord tale om eksempelvis cola i ½ og 1½ liters genpåfyldelige flasker, som kan være produceret i Danmark, og som ikke kræver pantmærker. Det vil derfor ikke være muligt med hjemmel i pantbestemmelserne at foretage beslaglæggelse. Der vil i stedet skulle foretages en moms- og afgiftskontrol, der nøje undersøger detailhandlerens regnskaber for at kunne dokumentere, at varerne er ulovligt genindført til Danmark.

Det vil derfor være meget usikkert, at benytte resultater fra pantkontrolaktionerne til at vurdere, om den illegale handel med mineralvand i dansk standardemballage er stigende. Det skyldes, at en mindsket handel med mineralvand i upantmærket emballage ikke nødvendigvis er udtryk for, at disse varer erstattes med genindførte mineralvand i genpåfyldelig emballage.

Det er dernæst blevet vanskeligere at kontrollere den illegale genindførsel af mineralvand i dansk genpåfyldelig emballage, da den systematiske grænsekontrol ophørte i forbindelse med Danmarks indtrædelse i det indre marked, der var fuldt implementeret i 1992. Det efterlader i sagens natur en begrænset risiko for at blive opdaget i at transportere varerne til de faste udsalgssteder. Dertil kommer, at det er fuldt lovligt for en detailhandler at hente sine varer i udlandet, såfremt detailhandleren er momsregistreret og registreret som varemodtager (dvs. registreret afgiftspligtig på f.eks. mineralvands- og emballageafgifter).

Det vil dog umiddelbart være mistænkeligt, hvis en detailhandler fragter større partier varer til Danmark, idet detailhandleren alternativt ville kunne indkøbe varerne momsfrit i Danmark – men hvis de førnævnte forhold er i orden, kan kontrolmyndigheden ikke foretage sig andet over for en tilbageholdt rejsende detailhandler end sikre, at detailhandleren betaler moms og afgifter inden udløb af indeværende afgiftsperiode.

Det er derfor nødvendigt at benytte andre statistikker til at vurdere omfanget af den illegale handel. Der er umiddelbart tre indikatorer for den illegale handel med mineralvand, hvor især de to første er behæftet med meget store usikkerheder:

1. Listesalget imellem producenter i EU
2. Eksport af mineralvand til udvalgte nabolande
3. Godtgørelse af mineralvandsafgiften

For det første registreres danske producenters salg til andre momsregistrerede virksomheder i EU i en såkaldt listesalgsdatabase, herunder afstemmes listesalget med det tilsvarende listekøb i modtagerlandet (jf. kapitel 5.1).

For det andet registrerer Danmarks Statistik den danske eksport, der både omfatter producenternes og mellemhændernes salg til udlandet (jf. kapitel 5.2). Der er således umiddelbart begrænset sammenlignelighed imellem listesalget og eksporten, og dertil kommer, at listesalget registreres på modtagerland og SE-nummer, mens eksporten kun registreres på modtagerland og varegrupper.

For det tredje vil den del af eksporten af mineralvand, som foregår fra danske mellemhændere, give anledning til en godtgørelse af de afgifter, som mellemhandleren har betalt (mineralvands- og emballageafgifter), hvilket derfor udgør en tredje indikator for dansk eksport af mineralvand (jf. kapitel 5.3).

5.1 Listesalget for relevante producenter og engroshandlere stiger

Det er ikke muligt eksplicit at identificere listesalget af øl og sodavand, da listesalget registreres for samtlige varegrupper. Derfor begrænses undersøgelsen af listesalget til tre relevante brancher, nemlig bryggerier, mineralvandsfabrikker og engroshandel med øl og mineralvand, som må formodes primært at sælge øl og mineralvand. Der er her valgt at se på listesalget til tre relevante lande: Sverige, Tyskland og Polen. Det bør dog bemærkes, at det ikke er muligt at kontrollere, om virksomhederne endnu har indberettet hele deres listesalg, og der opstår derfor en vis risiko for, at ikke alle indberetninger for kvartalerne er modtaget.

Listesalget af øl og mineralvand undergår betydelige sæsonudsving, og der bør derfor udelukkende sammenlignes med samme periode året før. Listesalget for de udvalgte brancher er steget fra at udgøre 1.240,2 mio. kr. i 2004 til 1.478,6 mio. kr. i 2005, hvilket svarer til en stigning på 19,2 pct., jf. tabel 12. Listesalget de to første kvartaler i 2006 ligger betydeligt under de tilsvarende kvartaler årene før, men det kan som sagt skyldes manglende indberetninger.

Tabel 12. Listesalg til Tyskland, Sverige og Polen for udvalgte brancher

Årets priser	Mio. kr.	Pct. ift. samme kvartal året før
2004	1.240,2	-
1. kv. 2004	182,6	-
2. kv. 2004	386,5	-
3. kv. 2004	391,6	-
4. kv. 2004	279,6	-
2005	1.478,6	19,2
1. kv. 2005	332,0	81,8
2. kv. 2005	401,8	4,0
3. kv. 2005	441,6	12,8
4. kv. 2005	303,2	8,4
2006	-	-
1. kv. 2006	287,6	-13,4
2. kv. 2006	210,8	-47,5

Anm.: Udvalgte brancher udgør branchekoderne: bryggerier (159600), mineralvandsfabrikker (159800) samt engroshandel med øl og mineralvand (513410).

Kilde: Listesalgsuniverset og egne beregninger.

Det er værd at bemærke, at stigningen i listesalget fra 2004 til 2005 navnlig er sket i første og andet kvartal – altså før pantkontrollerne blev gennemført. I den forbindelse skal det understreges, at stigningen i listesalget for udvalgte brancher ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at den stigende eksport bliver genindført og forhandlet illegalt i Danmark. Der kan ligeså vel være tale om et større forbrug i udlandet. På baggrund af tallene for listesalget kan man ikke konkludere, at der er sket en stigning i den illegale handel med øl og mineralvand i genpåfyldelig emballage.

Listesalget omfatter som nævnt alle varegrupper, som dog begrænses ved at indskrænke udsøgningen til udvalgte relevante brancher. Bryggeriforeningen oplyser, at det er en forretningshemmelighed, hvor meget bryggerierne eksporterer. Bryggeriforeningen understreger dog, at genindførsel af mineralvand i dansk standardemballage ikke udgør noget stort problem, herunder forekommer der heller ikke illegal handel med danske bryggeriers tysk-producerede øl og mineralvand.

5.2 Dansk eksport af mineralvand er stigende

En stigende illegal handel med genindførte mineralvand i dansk standardemballage ville alt andet lige skulle være ledsaget af en tilsvarende betydeligt stigende eksport af mineralvand til primært Sverige, Tyskland eller Polen, hvorfra de illegale mineralvand antageligt genindføres.

Eksporten af mineralvand lå i 2005 betydeligt højere sammenlignet med 2004. Eksporten af mineralvand til Tyskland, Sverige og Polen var steget fra 98,9 mio. kr. til 147,9 mio. kr., hvilket svarer til en stigning på 49,6 pct., jf. tabel 13. Den tilsvarende stigning for den samlede eksport af mineralvand til samtlige lande lå på 22,0 pct.

Tabel 13. Eksport af mineralvand til alle lande samt til Tyskland, Sverige og Polen

Årets priser	Alle lande		Heraf					
	Mio. kr.	Pct. iff. året før	Tyskland Sverige Polen	Mio. kr.	Pct. iff. året før	Tyskland Sverige Polen	Mio. kr.	Pct. iff. året før
2004	185,9	-	98,9	-	87,1	-		
1. kvrt. 2004	33,2	-	19,5	-	17,1	-		
2. kvrt. 2004	65,8	-	29,1	-	25,9	-		
3. kvrt. 2004	51,3	-	25,6	-	22,7	-		
4. kvrt. 2004	35,6	-	24,7	-	21,3	-		
2005	226,8	22,0	147,9	49,6	70,2	-19,4		
1. kvrt. 2005	40,3	21,7	26,7	37,0	13,1	-23,6		
2. kvrt. 2005	69,4	5,4	43,1	48,0	24,1	-6,9		
3. kvrt. 2005	69,1	34,7	42,3	65,5	20,3	-10,6		
4. kvrt. 2005	48,0	34,9	35,8	44,8	12,7	-40,5		
2006	-	-	-	-	-	-		
1. kvrt. 2006	49,3	22,3	38,5	44,3	14,8	13,4		
2. kvrt. 2006	73,5	6,0	52,1	20,9	19,2	-20,6		

Anm.: Udsøgningen af eksporten af mineralvand er begrænset til vand, herunder mineralvand og vand tilsat kulsyre, tilsat sukker eller andre sødemidler eller aromatiseret (varekode 2202.10.00).

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (KN8A) og egne beregninger.

Det skal dog samtidig bemærkes, at eksporten til Tyskland er faldet med 19,4 pct. i 2005 i forhold til 2004, jf. tabel 13. Igen skal det understreges, at de eksporterede mængder sagtens kan være konsumeret helt legalt i modtagerlandene. Hvis der er tale om en stigning i importen af danskproduceret mineralvand på genpåfyldelig emballage, vil denne i så fald være sket fra Sverige og Polen. Det er næppe sandsynligt, at den illegale import i stigende grad sker gennem Tyskland, hvortil eksporten er reduceret fra 2004 til 2005.

5.3 Godtgørelse af mineralvandsafgifter falder

Når danskproducerede mineralvand sælges til udlandet, godtgøres producenterne punktafgifterne (mineralvands- og emballageafgifter), som derfor udgør en god indikator for udviklingen i eksporten af danskproducerede mineralvand.

Det bemærkes, at producenter, som producerer direkte til eksport, har tilladelse til at producere til moms- og punktafgiftsfrie lagre, hvorved der ikke betales moms eller punktafgifter (og heller ikke emballageafgifter, såfremt emballagen er ny), og derfor vil en opgørelse over godtgjorte punktafgifter, som er blevet udbetalt til *producenterne*, ikke give et udtømmende billede af den samlede eksport, som i langt overvejende grad holdes uden for afgiftssystemet. Hvis producenten derimod eksempelvis sælger mineralvand til danske *melleghandlere*, som eksporterer varerne til udlandet, vil den danske melleghandler tilskyndes til at få godtgjort både mineralvands- og emballageafgiften, der således udgør en brugbar indikator for eksporten af mineralvand.

SKATs registrering af godtgjorte punktafgifter muliggør ikke en direkte kobling fra godtgjorte afgifter til den bagvedliggende periode, hvori det godtgørelsesberettigede salg er foretaget, og derfor bør niveauerne tages med forbehold. En udsøgning på mineralvandsafgifter viser, at der blev udbetalt 7,8 mio. kr. i mineralvandsafgifter i 2005, hvilket er 24,6 pct. mindre end i 2004, jf. tabel 14.

Tabel 14. Godtgørelser af mineralvandsafgifter

Årets priser	2004	2005	Ændring, pct.
	Mio. kr.		
Hele landet	10,3	7,8	-24,6

Anm.: Godtgørelser er anført i det år, indtægten er indført i finansregnskabet, hvorved det kan forekomme, at den bagvedliggende periode, hvori det godtgørelsesberettigede salg er foretaget, vil strække sig udover året.

Kilde: SAP-regnskab og egne beregninger.

Tallene for godtgørelserne af mineralvandsafgifterne understøtter altså ikke en formodning om, at der er sket en stigning i importen af illegalt indførte mineralvand i genpåfyldelig flaske.

Skattemyndigheden i Sønderjylland oplyser, at der overvejende indføres dåsemineralvand til Danmark, selvom der sælges 1½ liters mineralvand i dansk standardemballage i grænsehandelsbutikker syd for grænsen. Det er således sjældent, at private eller detailhandlere afsløres i at genindføre 1½ liters mineralvand i dansk standardemballage. Der er med andre ord ikke noget, som tyder på, at de upantmærkede emballager skulle være blevet erstattet af danskproducerede standardemballager. Det understreges, at de upantmærkede dåsemineralvand fortsat vil kunne beslaglægges ved en pantkontrol.

Baseret på indikatorerne for listesalg, eksportstatistik og godtgørelse af mineralvandsafgifter er det ikke muligt at konkludere, at der er sket en stigning i den illegale import af øl og mineralvand på genpåfyldelig flaske. En sådan illegal

import skal i givet fald konstateres ved almindelige afgiftskontroller. Som det fremgik af kapitel 2.1, er træfprocenten ved de almindelige afgiftskontroller imidlertid faldet fra 2. halvår 2005 til 1. halvår 2006.

6. Bilag om stikprøvens repræsentativitet

Nedenfor følger en oversigt over stikprøvens repræsentativitet med beregnede tilhørende vægte.

Respondenterne i den uvægtede stikprøve fordeler sig en anelse mere forskelligt sammenlignet med sammensætningen af befolkningen. Der er således en lille overvægt af kvinder (51,1 pct.) i stikprøven sammenlignet med kvinders andel af befolkningen (49,7 pct.), jf. bilagstabel 1.

Bilagstabel 1. Stikprøvens repræsentativitet på køn

	Befolkningen		Uvægtet interviewet stikprøve	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Mænd	1.917.444	50,3	1.077	48,9
Kvinder	1.895.078	49,7	1.125	51,1
I alt	3.812.522	100,0	2.202	100,0

Kilde: Danmarks Statistik (BEF1A) samt SKATs interviewundersøgelse af danskernes køb af øl og sodavand i 2006.

Der er samtidig relativt få i den uvægtede stikprøve, som er i aldersgruppen 20-29 år (10,8 pct.) sammenlignet med de 20-29-åriges andel af befolkningen (16,4 pct.). Omvendt er der for mange over 50 år med i stikprøven (42,1 pct.) sammenlignet med aldersgruppens andel af befolkningen (36,0 pct.), jf. bilagstabel 2.

Bilagstabel 2. Stikprøvens repræsentativitet på alder

	Befolkningen		Uvægtet interviewet stikprøve	
	Antal	Andel	Antal	Andel
16-29 år	247.279	6,5	135	6,1
20-29 år	624.789	16,4	237	10,8
30-39 år	786.779	20,6	445	20,2
40-49 år	783.735	20,6	458	20,8
50-59 år	738.785	19,4	506	23,0
60-70 år	631.155	16,6	421	19,1
I alt	3.812.522	100,0	2.202	100,0

Kilde: Danmarks Statistik (BEF1A) samt SKATs interviewundersøgelse af danskernes køb af øl og sodavand i 2006.

Det er endelig blot 15,9 pct. af respondenterne i den uvægtede stikprøve, som bor i Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune eller Københavns Amt. Det er imidlertid næsten en fjerdedel af befolkningen, som har bopæl her (23,1 pct.), jf. bilagstabel 3. Omvendt sker der en overrepræsentation af respondenter, som bor i Fyns eller Århus Amt.

Bilagstabel 3. Stikprøvens repræsentativitet på regioner

	Befolkningen		Uvægtet interviewet stikprøve	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Københavns Kommune	383.711	10,1	125	5,7
Frederiksberg Kommune	67.948	1,8	28	1,3
Københavns Amt	425.422	11,2	195	8,9
Frederiksborg Amt	261.150	6,8	155	7,0
Roskilde Amt	170.141	4,5	110	5,0
Vestsjællands Amt	213.708	5,6	136	6,2
Storstrøms Amt	183.458	4,8	113	5,1
Bornholms Amt	29.840	0,8	21	1,0
Fyns Amt	333.548	8,7	225	10,2
Sønderjyllands Amt	173.331	4,5	122	5,5
Ribe Amt	154.744	4,1	81	3,7
Vejle Amt	250.825	6,6	149	6,8
Ringkøbing Amt	189.304	5,0	107	4,9
Århus Amt	469.400	12,3	308	14,0
Viborg Amt	160.254	4,2	106	4,8
Nordjyllands Amt	345.671	9,1	221	10,0
Uoplyst	67	0,0	0	0,0
I alt	3.812.522	100,0	2.202	100,0

Kilde: Danmarks Statistik (BEF1A) samt SKATs interviewundersøgelse af danskernes køb af øl og sodavand i 2006.

Som det er fremgået i rapporten, er det navnlig de unge og i København/Nordsjælland, at der er kendskab til kiosker m.v., der sælger illegalt importeret øl og sodavand. Da der er en skævhed på netop disse variable er det vigtigt at foretage en vægtning af svarene.

Vægtene beregnes for hvert enkelt stratum defineret på baggrund af køn (mænd og kvinder), alder (16-29 år, 30-49 år og 50-70 år) og regioner (København, Sjælland og Jylland). Det resulterer i 18 strata jf. bilagstabel 4. For hvert enkelt stratum divideres antallet i hele befolkningen med antallet af svarpersoner. For mænd i alderen 16-29 år bosiddende i København bliver vægten således $137.253 / 46 = 2.984$.

Bilagstabel 4. Strata og vægtning

	Befolkningen	Uvægtet interviewet stikprøve	Vægt
Strata (1-18)			
	Antal		
Mand, 16-29, Kbh	137.253	46	2.984
Mand, 16-29, Sjælland	58.021	35	1.658
Mand, 16-29, Jylland	246.918	115	2.147
Mand, 30-49, Kbh	246.184	114	2.160
Mand, 30-49, Sjælland	122.259	83	1.473
Mand, 30-49, Jylland	426.387	239	1.784
Mand, 50-70, Kbh	181.784	101	1.800
Mand, 50-70, Sjælland	119.666	77	1.554
Mand, 50-70, Jylland	378.939	267	1.419
Kvinde, 16-29, Kbh	141.857	44	3.224
Kvinde, 16-29, Sjælland	55.169	28	1.970
Kvinde, 16-29, Jylland	232.841	104	2.239
Kvinde, 30-49, Kbh	238.936	102	2.343
Kvinde, 30-49, Sjælland	122.318	75	1.631
Kvinde, 30-49, Jylland	414.412	290	1.429
Kvinde, 50-70, Kbh	192.217	96	2.002
Kvinde, 50-70, Sjælland	119.714	82	1.460
Kvinde, 50-70, Jylland	377.580	304	1.242
	3.812.522	2.202	

Anm.: Kbh omfatter Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Københavns Amt og Frederiksborg Amt. Sjælland omfatter Roskilde Amt, Vestsjællands Amt, Storstrøms Amt og Bornholms Amt. Jylland omfatter Fyns Amt, Sønderjyllands Amt, Ribe Amt, Vejle Amt, Ringkøbing Amt, Århus Amt, Viborg Amt samt Nordjyllands Amt.

Kilde: Danmarks Statistik (BEF1A) samt SKATs interviewundersøgelse af danskernes køb af øl og sodavand i 2006.